

Strategia Rozwiązywania
Problemów Społecznych
Gminy i Miasta Lwówek Śląski
na lata 2016-2023

Lwówek Śląski 2016 r.

Spis treści

SPIS TREŚCI	2
WPROWADZENIE	3
SŁOWNICZEK WYKORZYSTANYCH POJĘĆ I TERMINÓW	4
PODSTAWY PRAWNE	9
1. METODYKA.....	14
1.1. CZĘŚĆ ANALITYCZNO – DIAGNOSTYCZNA STRATEGII	15
1.2. CZĘŚĆ PROJEKCYJNA STRATEGII.....	18
1.3. CZĘŚĆ WYKONAWCZA STRATEGII.....	19
2. ANALIZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ GMINY I MIASTA LWÓWEK ŚLĄSKI NA PODSTAWIE DANYCH WTÓRNYCH.....	20
2.1. STAN I STRUKTURA LUDNOŚCI W GMINIE I MIEŚCIE LWÓWEK ŚLĄSKI	21
2.2. POMOC SPOŁECZNA	23
2.3. BEZROBOCIE REJESTROWANE I ZATRUDNIENIE	26
3. ANALIZA STRATEGICZNA SWOT.....	29
4. ANALIZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ GMINY I MIASTA LWÓWEK ŚLĄSKI NA PODSTAWIE INFORMACJI PIERWOTNYCH.....	34
4.1. PODSUMOWANIE WYNIKÓW ANKIETY.	34
4.2. ANALIZA PRZYCZYN I SKUTKÓW LOKALNYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH METODĄ „DRZEWA PROBLEMÓW”.....	36
4.3. WNIOSKI KOŃCOWE Z ANALIZY DANYCH – DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ GMINY I MIASTA LWÓWEK ŚLĄSKI.....	55
5. MISJA I CELE STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY I MIASTA LWÓWEK ŚLĄSKI.....	58
5.1. MISJA	58
5.2. CELE STRATEGICZNE, OPERACYJNE I KIERUNKI DZIAŁAŃ	60
6. MONITORING I ZARZĄDZANIE PROCESEM REALIZACJI STRATEGII	71
6.1. WSKAŹNIKI MONITORINGU.....	71
6.3. AKTUALIZACJA STRATEGII	72
SPIS TABEL	73
SPIS RYSUNKÓW.....	74
ZAŁĄCZNIK NR 1. KWESTIONARIUSZ ANKIETY	76

Wprowadzenie

Problematyka społeczna stanowi największe wyzwanie stojące przed Gminą i Miastem, relacje międzyludzkie mają tu wyjątkowe znaczenie, a problem jednostki, czy rodziny jest problemem, z którym mierzy się cała wspólnota.

Dostrzegając rangę i znaczenie problematyki społecznej Gmina i Miasto Lwówek Śląski już w 2008r. uchwaliła Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych, a rok 2015 był ostatnim rokiem jej obowiązywania. W związku z powyższym podjęto starania nad przygotowaniem nowego dokumentu strategicznego.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych jest dokumentem opracowanym w celu określenia głównych kierunków i priorytetów szeroko rozumianej polityki społecznej Gminy i Miasta Lwówek Śląski. Jego rolą jest wskazanie spójnego systemu działań podejmowanych w celu zmiany negatywnych zjawisk i przezwyciężania problemów społecznych występujących i mogących pojawić się w Gminie i Mieście oraz zaspokojenia różnorodnych potrzeb i oczekiwań w tym zakresie. Obowiązek opracowania i realizacji gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych oraz programów pomocy społecznej nakłada na gminy art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2015 r. poz. 163 z późn. zm.).

Dokument zawiera diagnozę sytuacji społecznej i prognozę zmian problemów społecznych w perspektywie do roku 2023. Identyfikacja najważniejszych kwestii społecznych została skonstruowana na podstawie przedłożonych materiałów statystycznych i urzędowych a także instrumentów analizy strategicznej, do których należy zaliczyć identyfikację mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń lokalnego systemu polityki społecznej (SWOT). Z diagnozy wynikają obszary problemowe, nad którymi winna skupić się lokalna polityka społeczna. Ujęte w formę misji, celów strategicznych, operacyjnych i kierunków działań, w sposób praktyczny wyznaczają działania poszczególnych podmiotów. Część programowa została ujęta w formie tabelarycznej, zawierającej cele, kierunki oraz realizatorów poszczególnych działań, czas ich realizacji oraz wskaźniki ich wykonania.

Słowniczek wykorzystanych pojęć i terminów

Analiza SWOT/TOWS - ustalenie: z jednej strony — szans i zagrożeń związanych z aktualnym stanem i kierunkami zmian otoczenia; z drugiej — atutów i słabości wynikających ze stanu własnych zasobów. Przetawienie liter wskazuje kolejność analizowania składowych sytuacji strategicznej: SWOT — atuty/słabości, szanse/zagrożenia; TOWS — zagrożenia/szanse, słabości/atuty. W przypadku SWOT punktem wyjścia analizy jest ocena własnych, wewnętrznych możliwości, przez analizowanie zmian zachodzących w otoczeniu. Natomiast punktem wyjścia analizy TOWS jest rozpoznanie zewnętrznych zagrożeń i szans w potencjalnym polu działania, które konfrontuje się z oceną własnych predyspozycji do wykorzystania pojawiających się okazji oraz możliwości minimalizacji skutków ewentualnych zagrożeń.

Formy organizacyjne reintegracji społecznej i zawodowej: kluby i centra integracji społecznej - prowadzone przez samorząd lub organizację pozarządową placówki realizujące programy readaptacji dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, **zatrudnienie wspierane** – subsydiowane ze środków Funduszu Pracy zatrudnienie uczestników programu reintegracji w centrum integracji społecznej, **spółdzielnia socjalna** – spółdzielnia utworzona na preferencyjnych warunkach przez osoby (minimum pięć osób) zagrożone wykluczeniem społecznym.

Instrumenty rynku pracy to działania finansowane przez starostę (powiatowy urząd pracy) wspierające usługi świadczone na rynku pracy takie jak np.: staże zawodowe, praktyki zawodowe, roboty publiczne, prace społecznie użyteczne, prace interwencyjne, refundacja kosztów doposażenia lub wyposażenia miejsca pracy, szkolenia, bony szkoleniowe, bony stażowe, bon na zatrudnienie, bon na zasiedlenie, i inne.

Jednostki organizacyjne pomocy społecznej to: regionalne ośrodki polityki społecznej, powiatowe centra pomocy rodzinie, ośrodki pomocy społecznej, domy pomocy społecznej, placówki specjalistycznego poradnictwa, w tym rodzinnego, ośrodki wsparcia i ośrodki interwencji kryzysowej.

Kryterium dochodowe uprawniające do uzyskania pomocy społecznej - od 1 października 2015 r. kryterium dla osoby samotnie gospodarującej wynosi 634,00 zł; kryterium dla osoby gospodarującej w rodzinie wynosi 514,00 zł. Rada gminy, w drodze uchwały, może podwyższyć kwoty kryteriów uprawniających do zasiłków okresowego i celowego.

Misja - precyzyjne wyrażenie dalekosiężnych zamierzeń i aspiracji, stanowi fundamentalny, czasami nieosiągalny, a jednocześnie unikatowy stan przyszły, do którego dana organizacja dąży, aby sprostać wyzwaniom.. Misja organizacji (wg. K. Obłój) nabiera strategicznego znaczenia, gdy spełnia trzy wymogi: oznacza kierunek i dotyczy przyszłości, wyraża marzenia i wyzwania, które stają się udziałem społeczności, proces jej realizacji jest wiarygodny.

Niepelnosprawność:

- a/ **lekkiego stopnia** dotyczy osoby o naruszonej sprawności organizmu, powodującej w sposób istotny obniżenie zdolności do wykonywania pracy, w porównaniu do zdolności, jaką wykazuje osoba o podobnych kwalifikacjach zawodowych z pełną sprawnością psychiczną i fizyczną, lub mająca ograniczenia w pełnieniu ról społecznych dające się kompensować przy pomocy wyposażenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze lub środki techniczne,
- b/ **umiarkowanego stopnia** dotyczy osoby z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolnej do pracy albo zdolnej do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej lub wymagającą czasowej albo częściowej pomocy innych osób w celu pełnienia ról społecznych
- c/ **znacznego stopnia** dotyczy osoby z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolnej do pracy albo zdolnej do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej i wymagającą, w celu pełnienia ról społecznych, stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innych osób w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji.

Osoby zagrożone wykluczeniem społecznym, czyli osoby bezrobotne pozostające bez pracy powyżej 12 miesięcy, alkoholicy i narkomani poddający się procesowi leczenia, bezdomni, osoby opuszczające zakłady karne, uchodźcy z problemami z integracją ze społeczeństwem, młodzież wychowująca się w placówkach opiekuńczo-wychowawczych i rodzinach zastępczych, osoby w wieku 15-24 lat sprawiające trudności wychowawcze.

Praca socjalna: wsparcie we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi (poprzez np. utrzymanie kontaktów z otoczeniem, pomoc w załatwieniu spraw osobistych itp).

Polityka społeczna - działalność państwa i innych organizacji w dziedzinie kształtowania warunków życia i pracy ludności oraz stosunków, społecznych mająca na celu m. in. zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego, zaspokojenia potrzeb wyższego rzędu i zapewnienie ładu społecznego.

Pomoc społeczna - polega na wsparciu osób i rodzin w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych, w sytuacjach, w których nie są w stanie sami ich pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Publiczne służby zatrudnienia: organy zatrudnienia (minister właściwy do spraw pracy, wojewodowie, marszałkowie województw i starostowie) wraz z powiatowymi i wojewódzkimi urzędami pracy, urzędem obsługującym ministra właściwego do spraw pracy oraz urzędami wojewódzkimi, realizującymi zadania określone ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

Rehabilitacja - (zgodnie z nomenklaturą stosowaną przez ONZ i honorowaną przez Polskę w karcie praw osób niepełnosprawnych) proces, którego celem jest umożliwienie osobom niepełnosprawnym osiągnięcie i utrzymanie optymalnego poziomu funkcjonowania fizycznego, narządów zmysłów, intelektualnego, psychicznego i/lub społecznego, m.in. poprzez dostarczanie urządzeń umożliwiających im większą niezależność. Rehabilitacja może obejmować działania zmierzające do odtworzenia i/lub przywrócenia funkcji, kompensacji utraty lub braku funkcji, jak też kompensacji ograniczenia funkcjonalnego. Proces rehabilitacji nie obejmuje początkowej opieki medycznej, natomiast w jej zakres wchodzi szerokie spektrum działań, poczynając od rehabilitacji podstawowej i ogólnej, a kończąc na rehabilitacji nastawionej na realizację ściśle określonego celu, na przykład rehabilitacji zawodowej.

Reintegracja społeczna i zawodowa to działania mające na celu odbudowanie i podtrzymanie u osoby umiejętności uczestniczenia w życiu społeczności lokalnej, pełnienia ról społecznych w miejscu pracy, zamieszkania lub pobytu.

Rodzina - (wg J. Szczepańskiego) grupa złożona z osób połączonych stosunkiem małżeńskim i rodzicielskim. Są to dwa podstawowe stosunki decydujące o powstaniu i

istnieniu rodziny: małżeństwo i pokrewieństwo. Pokrewieństwo może być rzeczywiste (między rodzicami i dziećmi własnymi) lub zastępcze (między rodzicami i dziećmi przybranymi). Pokrewieństwo zachodzi w linii wstępnej: rodzice, dziadkowie, pradiadkowie oraz linii zstępnej: wnukowie, prawnukowie itd. Jest to pokrewieństwo w linii prostej. Lecz do rodziny należą także krewni w linii bocznej (rodzeństwo, ciotki, wujowie, kuzynowie, itd.).

Rodzina w rozumieniu przepisów o pomocy społecznej - osoby spokrewnione i niespokrewnione, pozostające w faktycznym związku, wspólnie zamieszkujące i gospodarujące..

SMART – skrót od angielskich słów: **S**pecific - konkretne, szczegółowe, **M**easurable – mierzalne, **A**ffirmative -akceptowane, doceniane, **R**ealistic-realistyczne, **T**imeframed- określone w czasie.

Stopa bezrobocia - stosunek liczby bezrobotnych do liczby osób aktywnych zawodowo (do osób aktywnych zawodowo zaliczają się bezrobotni i pracujący).

Środowiskowe formy wsparcia – to otwarte formy organizacyjne, w tym jednostki organizacyjne pomocy społecznej, niestacjonarne, które działają w najbliższym otoczeniu osoby której świadczą pomoc, pomagając utrzymaniu się tej osoby w jej naturalnych warunkach życiowych i przeciwdziałając jej instytucjonalizacji.

Usługi rynku pracy: pośrednictwo pracy, poradnictwo zawodowe i informacja zawodowa, pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy, organizacja szkoleń.

Wskaźnik ubóstwa - liczba osób w społeczności lokalnej korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w relacji do liczby mieszkańców.

Wskaźnik bezrobocia - stosunek liczby bezrobotnych do liczby całej ludności w wieku produkcyjnym (15-65 lat mężczyźni i 15-60 lat kobiety). Wśród ludności w wieku produkcyjnym oprócz osób aktywnych zawodowo znajdują się także osoby bierne zawodowo (renciści, osoby uczące się, pozostające na utrzymaniu innych członków gospodarstwa domowego, osoby nie mające pracy i nie zarejestrowane w Urzędzie Pracy).

Wskaźnik interwencji socjalnej – relacja liczby członków rodzin osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na terenie gminy (niezależnie od rodzaju i źródła finansowania) do ogólnej liczby mieszkańców tej gminy.

Wykluczenie społeczne (w rozumieniu przepisów o zatrudnieniu socjalnym) to sytuacja uniemożliwiająca lub znacznie utrudniająca jednostce lub grupie zgodne z

prawem pełnienie ról społecznych, korzystanie z dóbr publicznych i infrastruktury społecznej, gromadzenie zasobów i zdobywanie dochodów w godny sposób.

Zasilek celowy - świadczenie fakultatywne przyznawane na zaspokojenie niezbędnej potrzeby bytowej, a w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opału, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, a także kosztów pogrzebu.

Zasilek okresowy - przysługuje osobom i rodzinom bez dochodów, lub o dochodach niższych niż ustawowe kryterium oraz zasobach pieniężnych niewystarczających na zaspokojenie niezbędnych potrzeb bytowych, zwłaszcza ze względu na: długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, brak możliwości nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego. Przyznawany na okres niezbędny do przezwyciężenia problemów stanowiących przyczynę przyznania zasiłku. Ustalany do kwoty różnicy pomiędzy dochodem rodziny lub osoby, a kryterium dochodowym z pomocy społecznej. Przy czym połowa tej różnicy stanowi świadczenie obligatoryjne, a pozostała część fakultatywne, zależne od decyzji ośrodka pomocy społecznej.

Zasilek stały - świadczenie obligatoryjne (obowiązkowe) przysługujące na podstawie ustawy o pomocy społecznej osobom całkowicie niezdolnym do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności, spełniającym kryterium dochodowe. Zasiłek ten jest uzupełnieniem dochodu świadczeniobiorcy. Stanowi różnicę między kryterium dochodowym z ustawy o pomocy społecznej a dochodem na osobę w rodzinie lub dochodem osoby samotnie gospodarującej.

Podstawy prawne

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych odnosi się nie tylko do rzeczywistych wyzwań mieszkańców w sferze społecznej, ale także uwzględnia kontekst innych dokumentów strategicznych regulujących działania w przedmiotowym obszarze na szczeblu lokalnym, regionalnym, krajowym oraz europejskim. Dokumenty te tworzą warunki do podejmowania działań opartych na zasadzie pomocniczości państwa przy wykorzystaniu zasobów tkwiących w środowiskach lokalnych oraz pobudzania aktywności grup zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

Perspektywa czasowa obowiązywania niniejszego dokumentu została skomunikowana z głównymi dokumentami strategicznymi wpływającymi na rozwiązywanie lokalnych problemów, wyznaczającymi działania i stwarzającymi możliwość ubiegania się o środki zewnętrzne do 2020 roku:

POZIOM EUROPEJSKI

Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych wpisuje się w jeden z trzech powiązanych priorytetów: PRIORYTET III. ROZWÓJ SPRZYJAJĄCY WŁĄCZENIU SPOŁECZNEMU – WSPIERANIE GOSPODARKI O WYSOKIM POZIOMIE ZATRUDNIENIA, ZAPEWNIAJĄCEJ SPÓJNOŚĆ SPOŁECZNĄ I TERYTORIALNĄ.

POZIOM KRAJOWY

Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju

Strategia wpisuje się w trzy obszary strategiczne, którym podporządkowane są cele strategiczne oraz kierunki interwencji:

- Obszar konkurencyjności i innowacyjności gospodarki: innowacyjność gospodarki i kreatywność indywidualna: cel 3 - poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki;
- Kapitał ludzki: cel 6 - rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state”;

- Obszar równoważenia potencjału rozwojowego regionów polski: rozwój regionalny: cel 8 - wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych; obszar efektywności i sprawności państwa:
- Kapitał społeczny: cel 11 – wzrost społecznego kapitału rozwoju.

Strategia Rozwoju Kraju 2020

Strategia jest zbieżna z następującymi obszarami i celami:

- Obszar strategiczny: Sprawne i efektywne państwo, cel 3: Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywateli, kierunek interwencji: rozwój kapitału społecznego.
- Obszar strategiczny: Konkurencyjna gospodarka, cel 4: Rozwój kapitału ludzkiego, kierunki interwencji: zwiększenie aktywności zawodowej oraz poprawa jakości kapitału ludzkiego.
- Obszar strategiczny: Spójność społeczna i terytorialna, cel 1: Integracja społeczna, kierunki interwencji: zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz zmniejszenie ubóstwa w grupach najbardziej zagrożonych.

Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020

Dokument jest zbieżny z celem głównym oraz następującymi celami szczegółowymi:

- Cel główny: Rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób, tak aby mogły one w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia.
- Cel szczegółowy 1: Wzrost zatrudnienia.
- Cel szczegółowy 2: Wydłużenie okresu aktywności zawodowej i zapewnienie lepszej jakości funkcjonowania osób starszych.
- Cel szczegółowy 3: Poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.
- Cel szczegółowy 4: Poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej.
- Cel szczegółowy 5: Podniesienie poziomu kompetencji oraz kwalifikacji obywateli.

Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020

Dokument wpisuje się w następujące cele:

- Cel główny. Wzmocnienie udziału kapitału społecznego w rozwoju społeczno-gospodarczym Polski.
- Cel szczegółowy 1. Kształtowanie postaw sprzyjających kooperacji, kreatywności oraz komunikacji.
- Cel szczegółowy 2. Poprawa mechanizmów partycypacji społecznej i wpływu obywateli na życie publiczne.
- Cel szczegółowy 3. Usprawnienie procesów komunikacji społecznej oraz wymiany wiedzy.
- Cel szczegółowy 4. Rozwój i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego i kreatywnego.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie

Strategia wykazuje komplementarność do:

- Cel główny: Efektywne wykorzystywanie specyficznych regionalnych i innych terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia celów rozwoju kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym
- Cel 2. Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych („spójność”).

Strategie sektorowe dotyczące problemów społecznych

Dokument jest uzupełnieniem na poziomie lokalnym zapisów:

- Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020,
- Krajowego Programu Przeciwdziałania Narkomani na lata 2011-2016,
- Narodowego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2011-2015,
- Narodowego Programu Zdrowia na lata 2007-2015,
- Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2011-2015,
- Rządowego Programu Ograniczania Przestępczości i Aspołecznych Zachowań „Razem Bezpieczniej” 2007-2015

POZIOM REGIONALNY

Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2020

Dokument wpisuje się w:

- CEL NR 6 „WZROST ZATRUDNIENIA I MOBILNOŚCI PRACOWNIKÓW”
Priorytet 6.1.1. Poprawa efektywności kształcenia na każdym poziomie i etapie życia.,
Wskaźnik: obniżenie stopy bezrobocia rejestrowanego;
- CEL 7. WŁĄCZENIE SPOŁECZNE, PODNOSZENIE POZIOMU I JAKOŚCI ŻYCIA
Priorytet 7.1.6. Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu oraz 7.1.7. Wykorzystanie potencjału osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Dolnośląska Strategia Integracji Społecznej na lata 2014-2020

Dokument wpisuje się w następujące priorytety i działania:

- Priorytet 1. Wzmacnianie potencjału rodzin dolnośląskich, Działanie 4. Wsparcie rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym niewydolnych wychowawczo.
- Priorytet 2. Rozwój usług społecznych mających na celu wsparcie osób i grup społecznych zagrożonych wykluczeniem społecznym Działanie 6. Wzrost poziomu spójności społecznej poprzez zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem
- Priorytet 6. Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu osób niepełnosprawnych Działanie 1. Zwiększenie aktywności zawodowej wśród niepełnosprawnych Dolnoślązaków, Działanie 2. Poprawa wizerunku osoby niepełnosprawnej w świadomości społecznej
- Priorytet 7. Rozwój sprzyjający wykorzystaniu zasobów na rynku pracy Działania: 1. Poprawa zatrudnialności osób pozostających bez zatrudnienia, znajdujących się w szczególnie niekorzystnej sytuacji na rynku pracy.

POZIOM LOKALNY

PROGRAM ROZWOJU POWIATU LWÓWECKIEGO NA LATA 2015 – 2020

Realizacja dokumentu wpisuje się w cel strategiczny II - Rozwój zasobów ludzkich i instytucjonalnych:

- Priorytet 3 - Przeciwdziałanie bezrobociu, aktywizacja rynku pracy, podnoszenie poziomu aktywności zawodowej, wzrost zatrudnienia i wzrost kompetencji zawodowych mieszkańców powiatu oraz promocji przedsiębiorczości.
- Priorytet 5 - Rozwijanie aktywnych form integracji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych oraz likwidacja barier architektonicznych

STRATEGIA ROZWOJU GMINY I MIASTA LWÓWEK ŚLĄSKI NA LATA 2016-2023

Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wpisuje się w następujące cele operacyjne Strategii Gminnej:

4.1.1 Cel operacyjny: Tworzenie nowoczesnego środowiska edukacyjnego.

Przedsięwzięcie : 4.1.1.6 Zapewnienie bezpieczeństwa i przyjaznej atmosfery w placówkach oświatowych, między innymi poprzez realizację programów Bezpieczna szkoła i „Bezpieczna+”.

Przedsięwzięcie 4.1.1.7 Organizowanie szkoleń i kursów skierowanych do osób 50+ w zakresie języków obcych oraz ICT.

4.1.2 Cel operacyjny: Poprawa ochrony zdrowia.

Przedsięwzięcie 4.1.2.3 Wspieranie edukacji prozdrowotnej i przeciwdziałanie uzależnieniom – organizacja prelekcji, pogadanek, kampanii informacyjnych.

4.1.3 Cel operacyjny: Dostosowanie pomocy społecznej do istniejących potrzeb, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i promocja zatrudnienia

Przedsięwzięcie 4.1.3.1 Inicjowanie i wspieranie działań zabezpieczających potrzeby socjalne mieszkańców Gminy, w tym rozwój usług opiekuńczych i terapeutycznych skierowanych do rodzin zagrożonych patologią, osób starszych i niepełnosprawnych oraz niezaradnych życiowo.

Przedsięwzięcie 4.1.3.2 Wsparcie organizacyjne i instytucjonalne dla podmiotów świadczących usługi w zakresie opieki domowej świadczonej na rzecz osób niesamodzielnych

Przedsięwzięcie 4.1.3.5 Wdrażanie programów aktywizujących osoby bezrobotne i podopiecznych MGOPS:

- organizacja prac społecznie użytecznych,
- organizacja robót publicznych,
- organizacja programów specjalnych,
- organizacja szkoleń i kursów podnoszących kwalifikacje zawodowe,
- organizacja poradnictwa zawodowego,
- utworzenie Centrum Integracji Społecznej,
- wdrożenie Programu Aktywizacja i Integracja (PAI)
- organizacja staży dla absolwentów i osób długotrwale bezrobotnych.

1. Metodyka

U podstaw tworzenia strategii rozwiązywania problemów społecznych znajduje się idea szukania rozwiązań, z wykorzystaniem inicjatywy i aktywności społeczności lokalnych. Uznając słuszność tej zasady, Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy i Miasta Lwówek Śląski oparto przede wszystkim na metodzie społeczno-eksperckiej z udziałem specjalistów zajmujących się na terenie gminy i miasta rozwiązywaniem problemów społecznych oraz z udziałem mieszkańców, którzy za pomocą badania ankietowego ocenili sytuację w Gminie i Mieście oraz wskazali najistotniejsze problemy, z którymi borykają się mieszkańcy. Lista osób uczestniczących w warsztatach przygotowywania strategii:

1. Danuta Grzesiak - Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej w Lwówku Śl.
2. Aleksandra Bilińska – Zastępca kierownika MGOPS
3. Mariusz Zieliński – informatyk
4. Ewa Lange – Pysz – starszy pracownik socjalny
5. Katarzyna Bielewicz- Jarocka – Fundacja „Optimo Modo”

Prace nad strategią prowadzone w trzech etapach, które uwzględniają logikę niniejszego opracowania:

- I. Część analityczno-diagnostyczna: w ramach której opracowana została diagnoza sytuacji społecznej Gminy i Miasta Lwówek Śląski. W tej części wykorzystano: pierwotne źródła informacji (ankietę opracowaną metodą kafeterii półotwartej i panele eksperckie), metody badań danych wtórnych odwołujących się do danych ex-post, uzyskanych z dostępnych źródeł informacji statystycznej oraz metodę ex-ante polegającą na analizie strategicznej posiadanych zasobów i deficytów oraz warunków w otoczeniu samorządu;
- II. Część projekcyjną zawierającą postanowienia strategii;
- III. Część wykonawczą wskazującą sposób zarządzania realizacją strategii.

1.1. Część analityczno – diagnostyczna strategii

Do zdiagnozowania sytuacji społecznej na terenie Gminy i Miasta Lwówek Śląski wykorzystano zarówno dane pierwotne jak i wtórne, oparte na następujących źródłach informacji:

- w zakresie ogólnej charakterystyki tendencji demograficznych i struktury ludności gminy oparto się na informacjach Banku Danych Regionalnych Głównego Urzędu Statystycznego. W czasie, w którym opracowywano strategię, dane na poziomie NTS 5 (poziom gminy) można było uzyskać do roku 2015 włącznie.
- w zakresie określenia skali występujących problemów społecznych przeanalizowano dane wtórne zgromadzone w sprawozdaniach i informacjach instytucji gminnych oraz publikowane, wchodzące w zakres statystyki publicznej sprawozdania ośrodka pomocy społecznej,
- dla zweryfikowania z analizy danych wtórnych wykorzystano dane pierwotne, uzyskane na podstawie ankiet przeprowadzonych wśród przedstawicielami środowiska lokalnego,

Dane ujęte w sprawozdaniach MPiPS 03, będące sprawozdaniem z działalności ośrodka pomocy społecznej, posłużyły do zobrazowania wielkości zapotrzebowania na pomoc społeczną zgłaszanego przez mieszkańców Lwówka. Przeprowadzona w tym zakresie analiza danych pozwoliła ocenić:

- jakie deficyty w zaspokojeniu potrzeb socjalnych występują na terenie Gminy i Miasta,
- jakiego rodzaju wsparcie świadczą jednostki organizacyjne pomocy społecznej,
- gdzie ogniskują się problemy społeczne, wyrażone realnym zapotrzebowaniem na wsparcie, mierzone liczbą osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej, w relacji do liczby mieszkańców ogółem,
- jakie kategorie problemów społecznych najczęściej determinują zapotrzebowanie na świadczenia pomocy społecznej, czyli co najczęściej powoduje, że określona liczba mieszkańców znajduje się w sytuacji, w której bez pomocy (najczęściej w postaci zasiłków) nie jest w stanie zapewnić sobie i swoim rodzinom socjalnej egzystencji.

Analiza danych wtórnych miała charakter wyjściowy i niewątpliwie wymagający pogłębienia, niemniej pozwoliła wskazać, jakie są najistotniejsze obszary problemów społecznych, którymi samorząd lokalny powinien się zająć realizując strategię. W połączeniu z danymi uzyskanymi bezpośrednio od uczestników warsztatów, udało się nakreślić

wiarygodny obraz problemów społecznych występujących na terenie Gminy i Miasta Lwówek Śląski.

Analizując informacje o zapotrzebowaniu na świadczenia społeczne, zwrócono uwagę na kryteria określone w ustawie o pomocy społecznej, jako uprawniające do otrzymania wsparcia, to jest:

- **kryteria podmiotowe:** ustawa wskazuje na osobę lub rodzinę, która wymaga pomocy społecznej z uwagi na to, że nie jest w stanie zaspokoić potrzeb własnym staraniem i za pomocą własnych sił i środków,
- **kryteria dochodowe:** wskazują na deficyty materialne oceniane kwotowo, w przeliczeniu na osobę samotnie gospodarującą lub na osobę w rodzinie.

W związku z tym przyjęto, że liczba osób, które są uprawnione do świadczeń z pomocy społecznej wskazuje niewątpliwie na:

- **skalę ubóstwa materialnego**, które dotyka społeczność lokalną – trzeba posiadać naprawdę niskie dochody, aby spełnić kryterium dochodowe uprawniające do pomocy. Obecnie kryterium dochodowe kwalifikujące do korzystania ze świadczeń pomocy społecznej wynosi dla osoby samotnie gospodarującej 634,00 zł; dla osoby gospodarującej w rodzinie wynosi 514,00 zł.
- **poziom zaradności społecznej**, jeżeli bowiem świadczenie jest przyznane, to oznacza, że własna aktywność beneficjenta pomocy była niewystarczająca, aby mógł on sobie zapewnić warunki do socjalnej egzystencji.

Poszukując informacji o aktualnej skali zapotrzebowania na świadczenia, w statystyce sporządzanej przez MGOPS można znaleźć informacje o przyczynach przyznawanej pomocy społecznej. Z analizy danych uzyskanych na podstawie sprawozdania z działalności ośrodka pomocy społecznej, można uzyskać wiedzę co do powodów korzystania ze świadczeń.

Do przedstawienia sytuacji gminnego rynku pracy wykorzystano sprawozdania MPiPS-01 dotyczące bezrobocia rejestrowanego, a także Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) prowadzone przez GUS. Poszczególne części analizy gminnego rynku pracy odnoszą się do istotnych, dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy i Miasta Lwówek Śląski obszarów problemowych. Przedstawione zostały w nich dane dotyczące rynku pracy: zatrudnienia i struktury bezrobocia rejestrowanego.

Na potrzeby przygotowania strategii, przeprowadzono ankietę, opracowaną przy wykorzystaniu metody „kafeteria półotwarta”. Zawarte w niej pytania umożliwiły weryfikację danych wtórnych. Niektórzy uczestnicy badania pozostawili część pytań bez odpowiedzi,

zawsze jednak przy obliczaniu procentów traktowano pełną liczbę respondentów danego pytania za sto procent. Do ułożenia pytań i proponowanych odpowiedzi wykorzystano dane uzyskane z analizy danych wtórnych, zostawiając ankietowanym możliwość poszerzenia odpowiedzi o własne poglądy i sugestie. Należy stwierdzić, że w bardzo niewielu przypadkach ankietowani odczuwali potrzebę poszerzenia listy odpowiedzi.

Następnym etapem pracy nad strategią było przeprowadzenie analizy SWOT. Podstawę do określenia sytuacji strategicznej dla gminnej polityki społecznej i wyprowadzenia wniosków, dotyczących kierunków podejmowanych w niej działań, stanowią: rozpoznanie sytuacji w bezpośrednim otoczeniu gminnego systemu pomocy społecznej, a także analiza i ocena własnych możliwości działania i zasobów. Procedura przeprowadzenia analizy składała się z trzech części:

- identyfikacji i analizy szans i zagrożeń dla lokalnej polityki społecznej,
- identyfikacji i analizy silnych i słabych stron polityki społecznej,
- określenia strategicznego kierunku w rozwiązywaniu problemów społecznych (tzw. przewagi strategicznej).

W pierwszej i drugiej części procedury przeprowadzono **analizę SWOT** służącą do badania wpływu czynników wewnętrznych na czynniki zewnętrzne, co można sprowadzić do próby odpowiedzi na pytania:

- czy siły pozwalają wykorzystać rodzące się sposobności?
- czy słabości nie pozwalają wykorzystać sposobności?
- czy siły dają odpór zagrożeniom?
- czy słabości wzmocnią niekorzystne oddziaływanie zagrożeń?

Jako podmiot analizy przyjęto Gminę i Miasto Lwówek Śląski, zaś jako przedmiot - zdolność społeczności lokalnej do rozwiązywania problemów społecznych. Ustalono czynniki determinujące rozwiązywanie problemów społecznych na terenie gminy.

Czynniki ułożono w listę silnych i słabych stron, szans i zagrożeń.

Kolejnym krokiem w opracowaniu analizy strategicznej było przeanalizowanie wzajemnych powiązań ustalonych na liście czynników.

Na koniec wyznaczono pozycję strategiczną w kierunku rozwiązywania problemów społecznych Gminy i Miasta Lwówek Śl. Do tego celu sporządzono macierz wyborów strategicznych, poprzez zsumowanie wyników dla poszczególnych ćwiartek macierzy SWOT. Najwyższy uzyskany wynik wskazał na kierunek strategiczny dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy i Miasta Lwówek Śląski.

Wybory strategiczne i rodzaj strategii przyjęto w oparciu o matrycę kierunków strategicznych.

Rysunek 1. Wzór matrycy kierunków strategicznych

	SILNE STRONY	SŁABE STRONY
SZANSE	<i>Strategia dynamiczna (maxi-maxi)</i>	<i>Strategia konkurencji (mini-maxi)</i>
	Wykorzystanie szans przy pomocy silnych stron	Przezwyciężenie słabości w celu wykorzystania nadarzających się okazji
ZAGROŻENIA	<i>Strategia konserwatywna (maxi-mini)</i>	<i>Strategia defensywna (mini-mini)</i>
	Wykorzystanie mocnych stron, aby poradzić sobie z zagrożeniami, lub żeby ich unikać	Redukcja lub likwidacja

1.2. Część projekcyjna strategii

Po zdiagnozowaniu problemów społecznych oraz wybraniu kierunku ich rozwiązywania, określono misję dla lokalnej polityki społecznej. Misja wyznacza, w realizacji strategii, generalny kierunek dążenia samorządu w rozwiązywaniu problemów społecznych - stanowi główną oś działań programowych.

Kolejnym etapem było wyznaczenie celów strategicznych, operacyjnych oraz projekty realizacyjne strategii. Zgodnie z zasadami tworzenia dokumentów strategicznych przyjęto, że zostaną one ułożone hierarchicznie: najpierw cele strategiczne (docelowe osiągnięcia strategii), następnie cele operacyjne i projekty realizacyjne.

Cele strategiczne opracowano poprzez dekompozycję przyjętej wcześniej misji. W efekcie, zespół pracujący nad strategią ustalił cele strategiczne, sformułowane w kategoriach docelowych osiągnięć, które Gmina i Miasto Lwówek Śląski powinna uzyskać do 2023 roku.

Po sformułowaniu celów przystąpiono do ich rozwinięcia, określając na dalszym etapie prac cele operacyjne. O ile cele strategiczne są określeniem pożądanego stanu, jaki ma być uzyskany w przyszłości i mają pewien poziom ogólności, o tyle cele operacyjne konkretyzują w sposób wykonawczy realizację strategii, zgodnie z zasadą SMART (tj. są konkretne,

mierzalne, akceptowalne, realne i określone w czasie). Zespół opracował propozycje celów operacyjnych przypisanych poszczególnym trzem celom strategicznym. Osiągnięcie celów operacyjnych (wykonawczych) odbywać się będzie poprzez wykonanie projektów realizacyjnych.

1.3. Część wykonawcza strategii

Ostatnia część strategii - wykonawcza, charakteryzuje:

- sposób zarządzania strategią, w tym sposób realizacji poszczególnych celów operacyjnych,
- narzędzia monitoringu realizacji strategii tzn. wskaźniki monitoringowe.

Do prowadzenia obserwacji osiągnięcia zaplanowanych celów w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, przydatne mogą być wskaźniki monitoringowe:

- **produktu:** wskaźnikiem są podjęte przedsięwzięcia i opisane w sposób wymierny np. „liczba zawartych kontraktów socjalnych i indywidualnych planów pomocy”. Wskaźnik produktu powinien być analizowany w okresach rocznych (narastająco i za okres);
- **rezultatu:** analizowane w okresach rocznych (narastająco i za okres). Za rezultaty uważa się bezpośrednie efekty przedsięwzięć zrealizowanych w ramach strategii np. „liczba osób korzystających z pomocy społecznej, które usamodzielniały się życiowo”;
- **dynamiki:** analizowane w okresach rocznych. Uznaje się za nie wskaźniki obrazujące pożądane zmiany, będące wynikiem realizacji strategii np. „mniejsza liczba osób korzystających w Gminie z pomocy społecznej, w stosunku do liczby osób w roku bazowym tj. 2015”.

Wskaźniki monitoringu określono dla poszczególnych celów operacyjnych strategii. Ponadto w części wykonawczej opisano sposób zarządzania strategią, w wymiarze **funkcjonalnym**, wskazując zadania poszczególnych podmiotów i osób zaangażowanych w zarządzanie i wzajemne zależności oraz **proceduralnym**, stanowiącym opis obiegu informacji w zarządzaniu strategią i sposobu dokumentowania realizowanych zadań.

2. Analiza sytuacji społecznej Gminy i Miasta Lwówek Śląski na podstawie danych wtórnych

W tym rozdziale została przeanalizowana sytuacja społeczna Gminy i Miasta Lwówek Śląski, w oparciu o dostępne źródła informacji (dane zgromadzone).

Zakres analizy opartej na prezentacji najnowszych danych statystycznych w porównaniu z danymi bazowymi przyjętymi w dokumencie „Strategia rozwiązywania problemów społecznych na lata 2008-2015”: Celem analizy porównawczej jest prezentacja zaistniałych zmian na terenie Gminy i Miasta Lwówek Śląski w latach 2006-2014 (dla danych statystycznych ogólnie dostępnych w GUS) oraz w latach 2007-2015 (dla danych szczegółowych dostępnych w jednostkach organizacyjnych Gminy i Miasta Lwówek Śląski). Analizie podlegać będą:

- podstawowe informacje o stanie i strukturze ludności,
- skala pomocy społecznej w gminie, analizy przyczyn korzystania ze świadczeń pomocy społecznej,
- wielkość, dynamika i struktura bezrobocia rejestrowanego,
- zatrudnienie i aktywność ekonomiczna ludności.

Wykorzystane źródła danych:

- informacje GUS – bank danych regionalnych,
- informacja ośrodków pomocy społecznej, sprawozdania MPiPS 03,
- informacja GUS badanie BAEL (Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności),

2.1. Stan i struktura ludności w Gminie i Mieście Lwówek Śląski

Lwówek Śląski jest jedną ze 169 gmin Województwa Dolnośląskiego i jedną z 5 Powiatu Lwóweckiego. Jak wynika z danych zamieszczonych w tabeli 1,

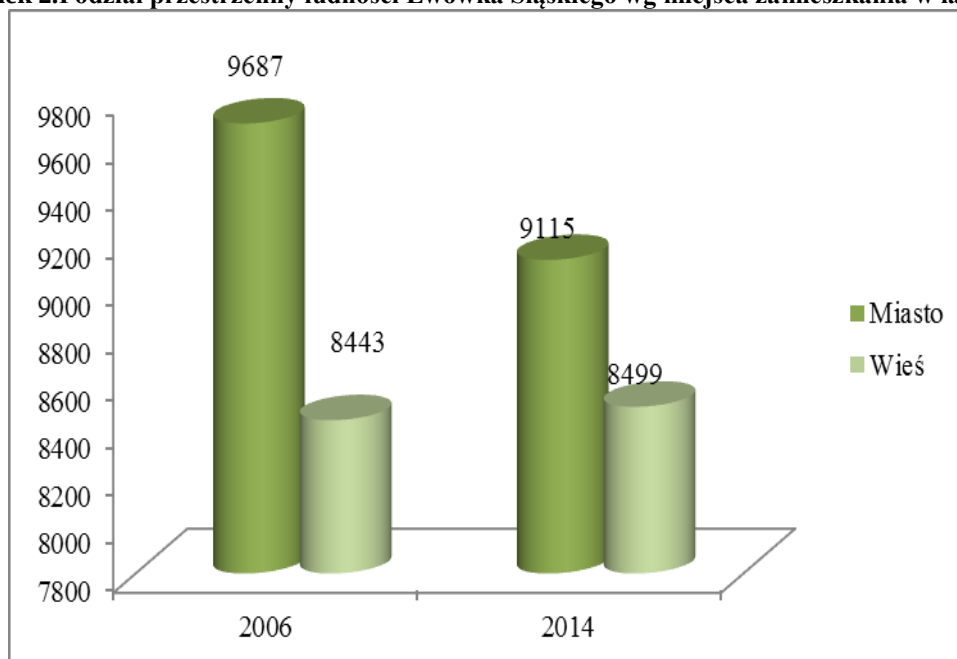
Tabela 1. Ludność Lwówka Śląskiego wg płci, wg stanu na koniec 2006 r oraz 2014r.

Ludność	Gmina i Miasto Lwówek Śląski 2006	Gmina i Miasto Lwówek Śląski 2014	Zmiana
ogółem	18 130	17 614	-516
mężczyźni	8 844	8 598	-246
kobiety	9 286	9 016	-270

Źródło: GUS, Bank Danych Regionalnych

Wśród mieszkańców gminy przeważają kobiety, które stanowią 51,2%, a ich udział w strukturze ludności nie zmienił się od 2006. Zmianie uległa jednak liczba ludności, której liczba spadła o 516 osób, tj.2,93%. Na spadek liczby ludności miały wpływ takie czynniki jak: odpływ osób w wieku produkcyjnym do miejscowości z uwagi na trudną sytuację na rynku pracy, starzenie się społeczeństwa oraz nasilający się niż demograficzny.

Rysunek 2.Podział przestrzenny ludności Lwówka Śląskiego wg miejsca zamieszkania w latach 2006-2014

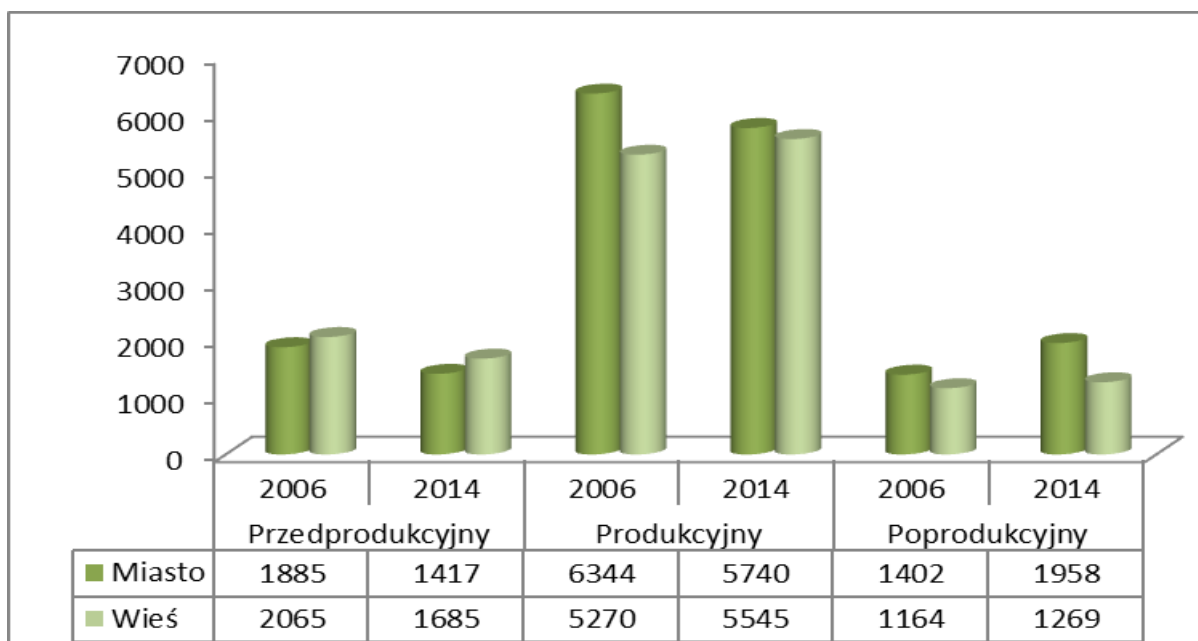

Źródło: GUS, Bank Danych Regionalnych

Rysunek 2 wskazuje, że większość ludności zamieszkuje obszary miejskie (53%), natomiast w 28 sołectwach mieszka 47% mieszkańców. W latach 2006-2014 odnotowano spadek liczby ludności w mieście o 572 osoby, na poczet wzrostu liczby ludności w miejscowościach wiejskich o 56 osób.

Rysunek 3. Stan ludności Lwówka Śląskiego wg wieku aktywności zawodowej w latach 2006 -2014.

Źródło: GUS, Bank Danych Regionalnych

Powyżej zaprezentowane dane wskazują w jak trudnej sytuacji znalazła się ludność w Gminie i Mieście Lwówek Śląski.

W Gminie i Mieście Lwówek Śląski na przestrzeni lat 2006-2014 spadła liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym o 468 os. przy jednoczesnym spadku liczby ludności w wieku produkcyjnym o 604 osoby oraz znacznym wzroście liczby osób w wieku poprodukcyjnym (o 556 osób). Na obszarach wiejskich, spadek liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym był nieco mniejszy i wynosił 380 osób. Odmiennie zjawisko odnotowano w liczbie ludności w wieku produkcyjnym, gdyż na obszarach wiejskich, odnotowano wzrost liczby osób w wieku produkcyjnym o 275 os. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym wzrosła o 105 os.

Powyżej zaprezentowane dane wskazują na starzenie się społeczeństwa na badanym obszarze, przy czym proces ten szybciej postępuje w mieście.

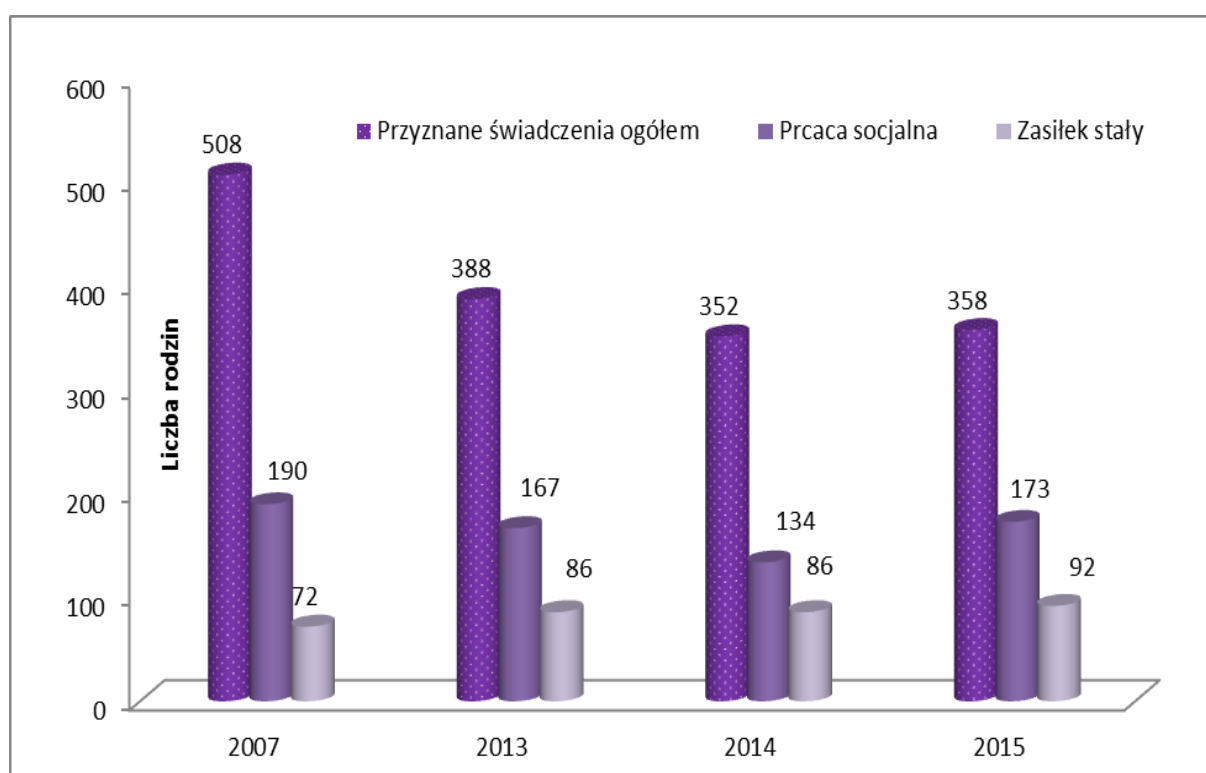

2.2. Pomoc społeczna

W oparciu o dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Lwówku Śląskim, można ustalić wielkość udzielanej pomocy społecznej oraz przyczyny powodujące trudną sytuację osób i rodzin.

Jak wskazują informacje MGOPS, liczba przyznanych świadczeń ogółem w analizowanym okresie spadła (rysunek 4).

Rysunek 4. Skala udzielanej pomocy społecznej w Lwówku Śląskim w latach 2007-2015 (liczba rodzin)

Źródło: MGOPS Lwówek Śląski :MPiPS-03 Sprawozdanie półroczne i roczne z udzielonych świadczeń pomocy społecznej - pieniężnych, w naturze i usługach za 2007, 2013, 2014 i 2015r

Jak wynika z zaprezentowanych informacji, liczba rodzin korzystająca ze świadczeń pomocy społecznej w porównywanym okresie zmniejszyła się o 150. Zmniejszeniu uległa również liczba rodzin korzystająca z pomocy w postaci pracy socjalnej o 17 rodzin. Malejąca liczba rodzin ogółem korzystająca z pomocy społecznej może oznaczać że pod opieką MGOPS w Lwówku Śląskim pozostało mniej osób korzystających ze świadczeń, którzy są zainteresowani rzeczywistym przezwyciężeniem problemów społecznych. Wzrosła jednak liczba rodzin otrzymujących zasiłek stały – o 20 rodzin.

Zasiłek stały może zostać przyznany jedynie po spełnieniu ustawowych warunków, które są określone przepisami ustawy o pomocy społecznej (Dz.U.2015.163). Zgodnie z art. 37 tej ustawy zasiłek stały przysługuje:

1. pełnoletniej osobie samotnie gospodarującej, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy jeżeli jej dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej;
2. pełnoletniej osobie pozostającej w rodzinie, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy, jeżeli jej dochód, jak również dochód na osobę w rodzinie są niższe od kryterium dochodowego na osobę w rodzinie.

Wzrost liczby osób korzystających z zasiłku stałego potwierdza tezę dotyczącą starzenia się społeczeństwa Miasta i Gminy Lwówek Śląski, co zostało wykazane również przy analizie wieku aktywności zawodowej mieszkańców.

Tabela 2 informuje o problemach, które powodują zgłaszanie przez mieszkańców Lwówka Śląskiego zapotrzebowania na pomoc społeczną.

Tabela 2. Analiza przyczyn udzielanej pomocy społecznej w Lwówku Śląskim w latach 2007 -2015.

Kategoria	2007		Kategoria	2013	2014	2015	zmiana 2015/2007	Istotność kategoria
bezrobocie	338	A	ubóstwo	210	233	233	213,00	A
niepełnosprawność	168		bezrobocie	269	243	225	113,00	
bezzadność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	95		niepełnosprawność	140	143	162	6,00	
długotrwała lub ciężka choroba	82	B	długotrwała lub ciężka choroba	90	88	111	29,00	B
alkoholizm	31		bezzadność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	68	59	58	37,00	
ubóstwo	20		ochrona macierzyństwa	52	53	50	36,00	
ochrona macierzyństwa	14		alkoholizm	40	41	41	10,00	
klęska żywiołowa lub ekologiczna	48	C	bezzadność	7	7	9	5,00	C
zdarzenie losowe	2		przemoc w rodzinie	12	15	8	7,00	
bezzadność	4		zdarzenie losowe	14	3	6	4,00	
przemoc w rodzinie	1		klęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0	0	48,00	

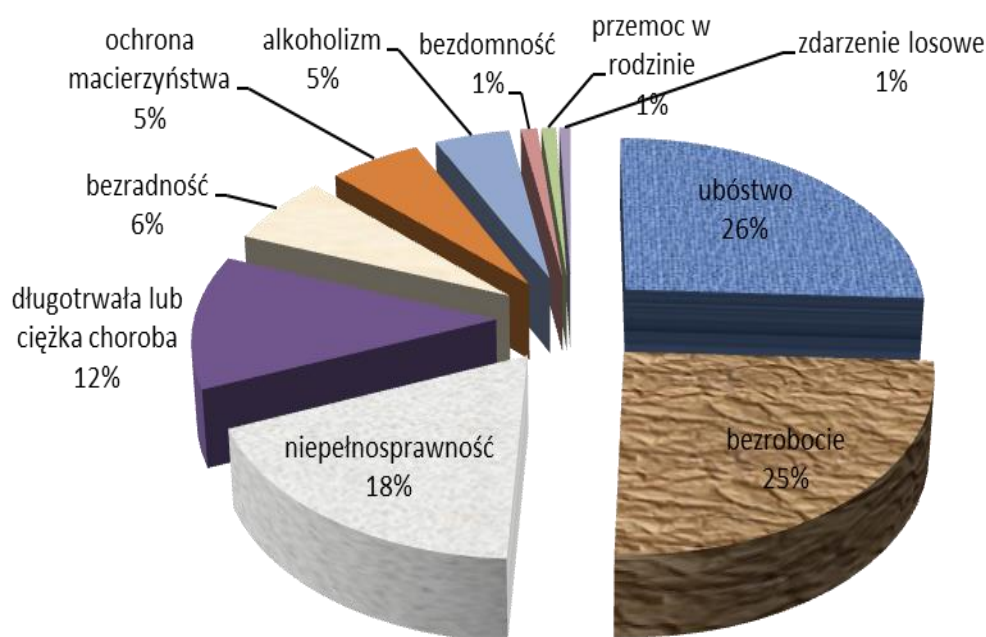
Źródło: MGOPS Lwówek Śląski :MPiPS-03 Sprawozdanie półroczne i roczne z udzielonych świadczeń pomocy społecznej - pieniężnych, w naturze i usługach za 2007, 2013, 2014 i 2015r

Ocena istotności tych problemów wskazuje, iż najczęstsze z nich, warunkujące zapotrzebowanie na pomoc MGOPS w Lwówku Śląskim w 2007 to: **bezrobocie, niepełnosprawność, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego**. Czynniki te dotyczyły aż 80,5% podopiecznych ośrodka. W ostatnich trzech latach sytuacja zmieniała się gdyż w kategorii A znalazło się ubóstwo, którego wzrost odnotowano o 230 rodzin (kategoria A 80%), tak więc stało się główną przyczyną udzielania pomocy przez MGOPS w Lwówku Śląskim w latach 2013-2015.

Za mniej istotne w skali problemy podopiecznych MGOPS w Lwówku Śląskim można uznać długotrwałą lub ciężką chorobę, alkoholizm, ochronę macierzyństwa, bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych i gospodarstwa domowego (kategoria B – 18%). Pozostałe czynniki zaliczone do kategorii C, stanowiące zaledwie 2, 0% wszystkich przyczyn udzielenia pomocy społecznej, można uznać za mało istotne w swojej wielkości. Sytuacja ta została zobrazowana także na rysunku.

Rysunek 5. Przyczyny powodujące zapotrzebowanie w 2015 r. na pomoc społeczną w Lwówku Śląskim

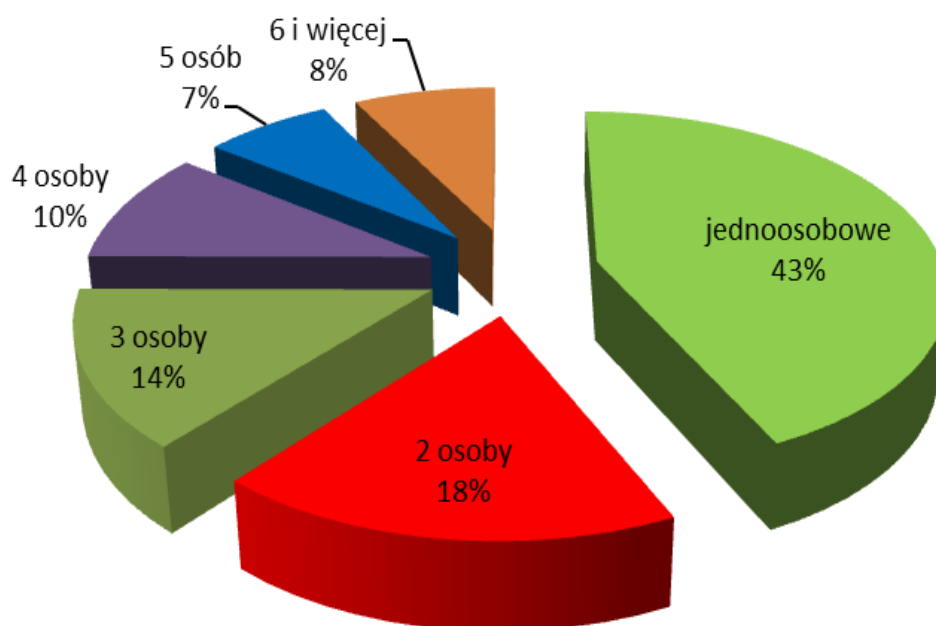

Źródło: MGOPS Lwówek Śląski :MPiPS-03 Sprawozdanie półroczne i roczne z udzielonych świadczeń pomocy społecznej - pieniężnych, w naturze i usługach za 2015r

Inną cechą charakterystyczną dla osób korzystających z pomocy społecznej jest prowadzenie przez znaczącą część tych osób, jednoosobowego gospodarstwa domowego.

Rysunek 6. Liczebność gospodarstw domowych zgłaszających w 2015 r. zapotrzebowanie na pomoc społeczną w Lwówku Śląskim

Źródło: MGOPS Lwówek Śląski :MPiPS-03 Sprawozdanie półroczne i roczne z udzielonych świadczeń pomocy społecznej - pieniężnych, w naturze i usługach za 2015r

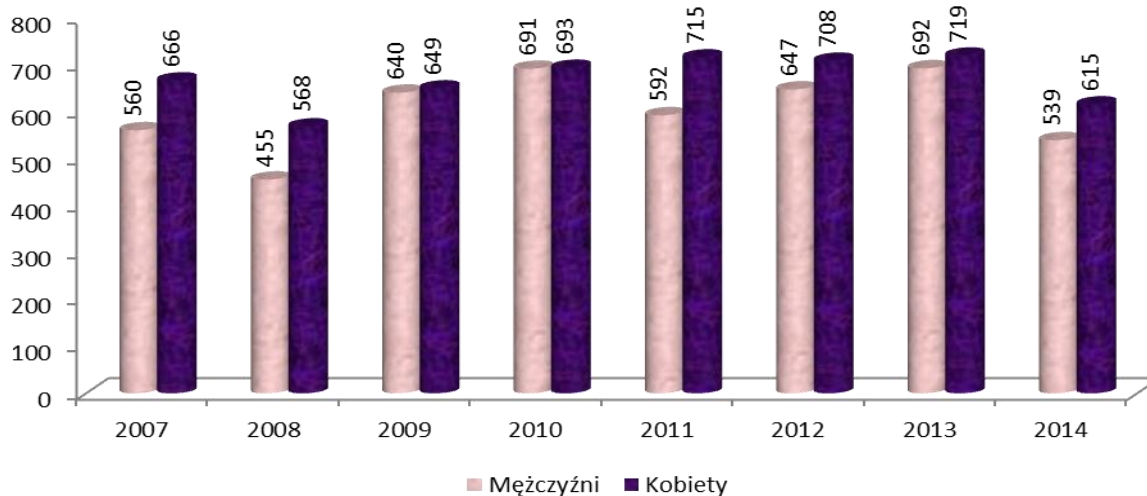
Jak wskazuje rysunek 6 większość świadczeniobiorców MGOPS w Lwówku Śląskim, tj. około 43%, należała w 2015 roku do grupy osób samotnie gospodarujących.

2.3. Bezrobocie rejestrowane i zatrudnienie

O sytuacji społeczno-gospodarczej w Gminie i Mieście świadczy niewątpliwie skala bezrobocia rejestrowanego. Analiza w tym zakresie, sporządzona do potrzeb niniejszej strategii powinna obejmować: wielkość wskaźnika bezrobocia (relacja liczby bezrobotnych do liczby osób w wieku produkcyjnych), nominalnej wielkości bezrobocia, a także jego strukturę i dynamikę.

Rysunek 7. Bezrobocie rejestrowane w Lwówku Śląskim w latach 2007-2014 r.

źródło: GUS, Bank Danych Regionalnych.

Dane na rysunku 7 wskazują na stopniową poprawę sytuacji na lokalnym rynku pracy w ostatnich dwóch latach. W ujęciu nominalnym bezrobocie rejestrowane zmniejszyło się w okresie 2014-2013 o 257 osób. Jednakże w ocenie wielkości bezrobocia najczęściej stosowaną miarą skali bezrobocia jest miara relatywna. W przypadku gmin wykorzystuje się wskaźnik bezrobocia, mierzony stosunkiem liczby osób bezrobotnych do liczby osób w wieku produkcyjnym

Tabela 3. Relatywna stopa bezrobocia w latach 2007-2014

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Ludność w wieku produkcyjnym	11670	11620	11609	11866	11849	11727	11539	11285
Bezrobotni zarejestrowani	1226	1023	1289	1384	1307	1355	1411	1154
Relatywna miara bezrobocia	10,51%	8,80%	11,10%	11,66%	11,03%	11,55%	12,23%	10,23%

źródło: GUS, Bank Danych Regionalnych.

Wskaźnik bezrobocia w Lwówku Śląskim za 2008 r. wynosił 8,8% i w stosunku o 2007r. obniżył się by w kolejnych latach aż do 2013 wskazywać tendencję wzrostową. W roku 2014 odnotowano spadek o 2,0%. Tendencja do spadku bezrobocia nie wykazuje jednakże wyraźnego trendu liniowego, który pozawalałby prognozować jego dalsze spadki. Sytuację tą widać w porównaniu danych za lata: 2008 i 2013. Przyczyny takiego stanu rzeczy

wynikają ze struktury bezrobocia (wg. informacji PUP w Lwówku Śląskim większość zarejestrowanych osób bezrobotnych to osoby długotrwale bezrobotne o niskich kwalifikacjach zawodowych i stosunkowo mało mobilne) oraz warunków lokalnego rynku pracy tzn.: braku dużych pracodawców oraz nadmiernie rozwiniętych, stosunkowo hermetycznych dla wzrostu zatrudnienia tzw. usług nierynkowych (usługi publiczne, służba zdrowia)

3. Analiza strategiczna SWOT

Analiza SWOT jest powszechnie stosowaną metodą wspierającą opis i analizę pozycji rozwojowej obszarów. Pozwala ona na uporządkowanie wiedzy o charakterystyce danego terytorium, w tym przypadku Gminy i Miasta Lwówek Śląski, w układzie czterech kategorii: mocnych stron, słabych stron, szans i zagrożeń.

Podejmując działania na rzecz diagnozy problemów społecznych Gminy i Miasta Lwówek Śląski należy uwzględnić wewnętrzne czynniki ograniczające rozwój polityki społecznej, punkty stanowiące mocne strony, potencjał rozwoju polityki społecznej oraz zidentyfikowane zagrożenia uwzględniające specyfikę społeczności lokalnej Gminy i Miasta.

Wnikliwe opracowanie SWOT jest istotnym etapem procesu planowania strategicznego. Przy właściwym opracowaniu stanowi punkt wyjściowy dla określania celów strategicznych oraz projektów socjalnych.

Analiza SWOT została przygotowana w Ośrodku Pomocy Społecznej. Przedstawione poniżej czynniki obejmują:

- **Mocne strony** - wewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na sytuację społeczną,
- **Słabe strony** - wewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na sytuację społeczną,
- **Szanse** - zewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na realizację celów,
- **Zagrożenia** - zewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na realizację celów.

Wynik prac obrazują prezentowane poniżej zestawienia. Dodać należy, że w analizie SWOT odniesiono się wyłącznie do kwestii społecznych.

Tabela 4. Mocne i słabe strony dla rozwoju społecznego Lwówka Śląskiego

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
1. Duża oferta aktywizacji dla osób bezrobotnych dzięki wykorzystaniu funduszy unijnych 2. Prawidłowy obieg informacji o formach pomocy społecznej. 3. Świadczenie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania 4. Wyspecjalizowana kadra pracowników społecznych 5. Aktywnie działająca Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w zakresie profilaktyki i redukowania szkód wynikających z uzależnień, 6. Ośrodek Pomocy Społecznej prowadzi skuteczne programy pracy socjalnej z rodziną, 7. Dobra współpraca z Kościołem i organizacjami pozarządowymi w rozwiązywaniu problemów społecznych w szczególności takich jak ubóstwo, przemoc domowa, 8. Dobrze przygotowana kadra do pracy z osobami uzależnionymi, 9. Wyspecjalizowana i stabilna kadra pracowników pomocy społecznej Społeczności lokalne w sołectwach, indywidualni mieszkańcy włączają się w działania pomocowe, 10. Współpraca instytucji zajmujących się problematyką dzieci i młodzieży, 11. Samorząd gminy wspiera organizacje pozarządowe i grupy nieformalne pracujące na rzecz rodziny, dzieci, młodzieży 12. Dostępność usług opiekuńczych świadczonych przez pomoc społeczną, 13. Dobre wyposażenie informatyczne (sprzęt komputerowy, oprogramowanie), 14. Pomoc specjalistów w PIK	1. Wysoki poziom bezrobocia na terenie gminy, występowanie zjawiska dziedziczenia bezrobocia 2. Osoby bezrobotne długotrwale charakteryzują się niskim poziomem wykształcenia 3. Zwiększa się udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców 4. Przeciążenie pracowników socjalnych liczbą zadań i opieką nad dużą liczbą podopiecznych, 5. Deficyt placówek socjalnych i środowiskowych dla dzieci i młodzieży 6. Deficyt placówek dla samotnych matek i kobiet dotkniętych zjawiskiem przemocy w rodzinie 7. Brak oferty usług dla osób w podeszłym wieku 8. Niski poziom życia osób starszych; wzrasta liczba świadczeniobiorców pomocy społecznej

źródło: opracowanie własne

Tabela 5. Szanse i zagrożenia dla rozwoju społecznego Lwówka Śląskiego

SZANSE	ZAGROŻENIA
1. Podnoszenie kwalifikacji gminnych służb pomocowych	1. Niewystarczające możliwości wsparcia osób uzależnionych
2. Prowadzenie pracy socjalnej z rodziną, w której występują problemy społeczne	2. Nieodpowiednie do potrzeb rynku przygotowanie zawodowe absolwentów szkolnictwa w zakresie służb pomocy społecznej
3. Istnienie współpracy z jednostkami pomocy społecznej prowadzonymi przez inne podmioty	3. Zjawisko wypalenia zawodowego u pracowników pomocy społecznej
4. Gminne programy profilaktyczne	4. Zagrożenia funkcjonowania rodziny: uzależnienia, zjawisko rozpadu więzi rodzinnych, bezrobocie, przemoc w rodzinie i ubóstwo
5. Spadająca przestępczość i poprawa bezpieczeństwa w gminie	5. Fachowcy różnych dziedzin nie współpracują na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom
6. Skuteczna koordynacja działań służb gminnych i Policji na rzecz przeciwdziałania przestępczości	6. Rozpad więzi społecznych w społeczności lokalnej (zjawisko alienacji i obojętności)
7. Dostępność środków zewnętrznych, szczególnie UE na rozwiązywanie problemów społecznych gminy	7. Niewystarczająca opieka medyczna w szkołach
8. Stabilna kadra pracowników pomocy społecznej	8. Rozwija się zjawisko wykluczenia społecznego w niektórych grupach społecznych
9. Upowszechnienie aktywnych postaw społecznych wśród osób starszych	9. Istnienie zjawiska nielegalnego zatrudnienia (szarej strefy)
10. Skuteczność i efektywność działań podejmowanych na rzecz osób uzależnionych	10. Emigracja zarobkowa młodzieży i osób wykwalifikowanych
	11. Infrastruktura lokalna nie jest dostosowana do rozwiązywania problemów osób w podeszłym wieku
	12. Nie wzrasta liczba organizacji pozarządowych działających na rzecz pomocy dzieciom i młodzieży

Źródło: Opracowanie własne

Analiza wzajemnego wpływu poszczególnych czynników, przeprowadzona w sposób opisany w pierwszym rozdziale, pozwala ocenić, jaki strategiczny kierunek powinien przyjąć Gmina i Miasto Lwówek Śląski w programowaniu rozwoju społecznego. Ostateczny wynik analizy SWOT jest następujący:

Tabela 6. Macierz wyborów strategicznych dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Lwówku Śląskim

	Mocne strony	Słabe strony
Szanse	14 10	8 10
Zagrożenia	14 12	8 12

Źródło: opracowanie własne

Wynik analizy strategicznej zaleca dla Gminy i Miasta Lwówek Śląski **strategie konserwatywną** (przewaga mocnych stron oraz zagrożeń) polityki społecznej. MGOPS działa w niekorzystnym dla niego otoczeniu zewnętrznym, ale posiada silnie powiązany z zagrożeniami zewnętrznymi zespół mocnych stron wewnątrz organizacji, jest więc w stanie zdecydowanie odpowiedzieć na zagrożenia. W istniejącym otoczeniu Ośrodek nie jest się w stanie intensywnie rozwijać, gdyż zespół mocnych stron nie koresponduje z szansami otoczenia, niemniej jednak jest w stanie skutecznie przezwyciężyć zagrożenia w oczekiwaniu na poprawę warunków zewnętrznych. Lwówek Śląski nie należy do regionów posiadających mocne i samonapędzające atuty rozwojowe. Praktycznie nie ma tutaj bogatych i atrakcyjnych surowców, rozwiniętego przemysłu, dobrych warunków dla rozwoju wielofunkcyjnego rolnictwa, dużych zasobów kapitału finansowego i intelektualnego czy też dobrej infrastruktury technicznej i komunikacyjnej. Gmina posiada natomiast atrakcyjne naturalne zasoby środowiskowe, takie jak interesujący i zróżnicowany krajobraz, sporo terenów leśnych, bogactwo flory i fauny, łagodny klimat, czyste powietrze. Niewątpliwym atutem Gminy jest jej historia, tradycje i zwłaszcza zabytki kultury materialnej. Tych ostatnich jest tutaj stosunkowo dużo i mają one ważne miejsce na architektonicznej mapie tej części Europy. Gmina zdołała także zbudować niezły wizerunek jako miejsce ciekawych wydarzeń kulturalnych, imprez sportowych i spokojnego wypoczynku. Można więc stwierdzić, że odziedziczona po poprzednim systemie struktura gospodarcza była zasadniczym generatorem takich zjawisk jak: wysokie bezrobocie,

niskie kwalifikacje ludności, niska aktywność gospodarcza, ograniczona wielkość środków własnych, ubóstwo oraz patologie społeczne.

Działania w ramach strategii konserwatywnej powinny polegać na wykorzystywaniu potencjału i silnych stron organizacji do zminimalizowania zagrożeń płynących z otoczenia. Działaniami takimi może być dalsze wzmacnianie mocnych stron, jak np.: poszerzanie oferty usług ośrodka, wykorzystywanie zewnętrznych źródeł finansowania – w szczególności POWER (Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój), wprowadzanie usprawnień do organizacji, stosowane przez MGOPS metody pracy socjalnej, stabilna, podnosząca kwalifikacje kadra pracowników pomocy społecznej, promocja wolontariatu, wzmacnianie współpracy z organizacjami samorządowymi oraz wykorzystanie szans otoczenia, w tym: środki pomocowe dostępne w nowym okresie programowania funduszy strukturalnych UE, możliwości współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz gminne programy profilaktyczne.

W dalszych częściach dokumentu określone zostaną priorytetowe kierunki i obszary rozwoju, a także sformułowane najistotniejsze cele, które muszą być osiągnięte, aby deklaracja zawarta w wizji (misji) przekształciła się w codzienną rzeczywistość.

4. Analiza sytuacji społecznej Gminy i Miasta Lwówek Śląski na podstawie informacji pierwotnych

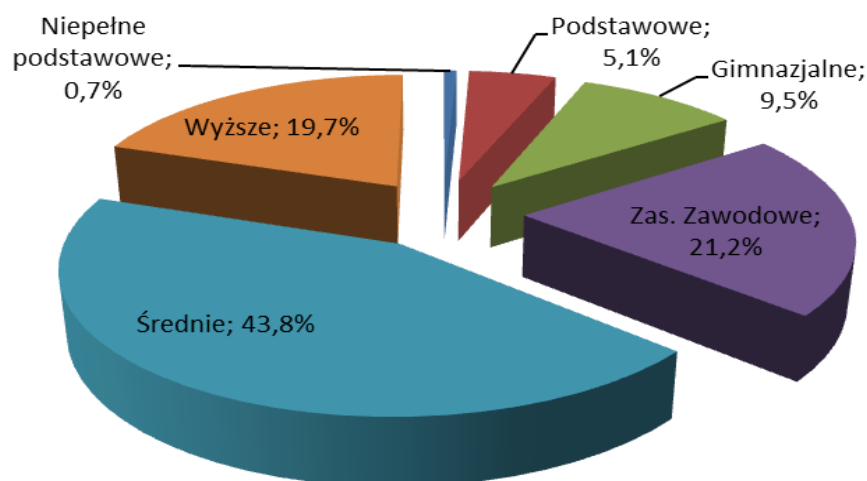
4.1. Podsumowanie wyników ankiety.

W trakcie zajęć warsztatowych poświęconych opracowaniu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy i Miasta Lwówek Śląski zostały przeprowadzone badania, mające na celu ustalenie zakresu aktualnych problemów społecznych występujących w gminie.

Dobór grupy badawczej gwarantował uzyskanie wiedzy w zakresie występowania problemów społecznych na terenie samorządu.

W badaniu wzięło udział 87 kobiet (63,5%) i 50 mężczyzn (36,5%), w tym: 29 osób w przedziale wiekowym 18-24 lata, 61 osób w przedziale wiekowym 25-50lat oraz 47 osób powyżej 50-go roku życia. Rysunek poniżej prezentuje strukturę respondentów ze względu na wykształcenie.

Rysunek 8. Struktura respondentów ze względu na wykształcenie.

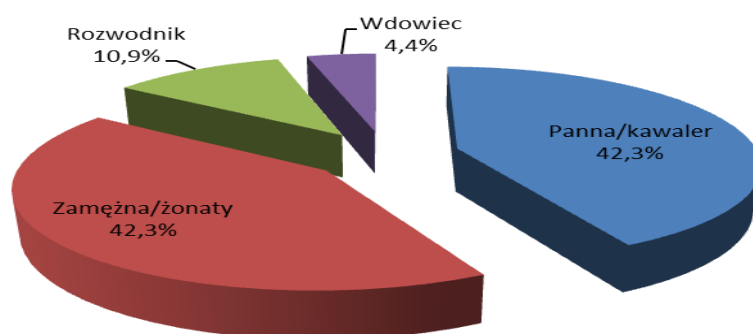
Źródło: opracowanie na podstawie wyników ankiety

Jak wynika z wykresu aż 43,8% osób wypełniających ankietę legitymuje się wykształceniem wyższym, 21,2% posiada wykształcenie zasadnicze zawodowe, a najmniej liczną grupą były osoby nie posiadające wykształcenia podstawowego – 0,7%.

Rysunek poniżej prezentuje strukturę respondentów ze względu na stan cywilny.

Rysunek 9. Struktura respondentów ze względu na stan cywilny

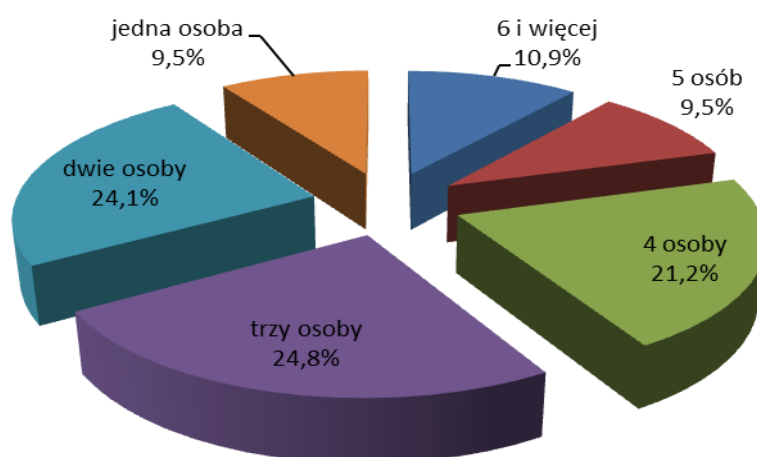

Źródło: opracowanie na podstawie wyników ankiety

Wyniki ankiety wskazują iż, wśród respondentów były osoby w pozostające w stanie małżeńskim – 42% i w takiej samej liczbie osoby reprezentujące grupę gospodarstw jednoosobowych.

Wykres poniżej prezentuje strukturę respondentów we względu na liczebność osób w gospodarstwie domowym.

Rysunek 10. Struktura respondentów we względu na liczebność osób w gospodarstwie domowym.

Źródło: opracowanie na podstawie wyników ankiety

Jak wynika z analizy, ankietowani reprezentowali wszystkie grupy gospodarstw domowych, od jednoosobowych po wieloosobowe. Najliczniejszą grupą respondentów były rodziny trzy osobowe, reprezentujące model "2+1" – 24,8% badanych. Rodziny dwuosobowe,

to zarówno, osoby samotnie wychowujące dziecko jak i osoby bezdzietne a w szczególności grupa seniorów – stanowili oni 24,1% badanych. Najmniej liczne grupy to rodziny jednoosobowe oraz 5-cio osobowe, które miały udział po 9,5% każda, w ogólnej liczbie badanych.

Jak wynika z powyżej zaprezentowanych danych, ankietowani reprezentowali cały przekrój społeczeństwa, ze względu na płeć, wiek, wykształcenie, stan cywilny czy też wielkość gospodarstwa domowego. Stąd uznać można iż jest to próbka reprezentatywna, a jej poglądy odzwierciedlają opinie większości mieszkańców Gminy i Miasta Lwówek Śląski.

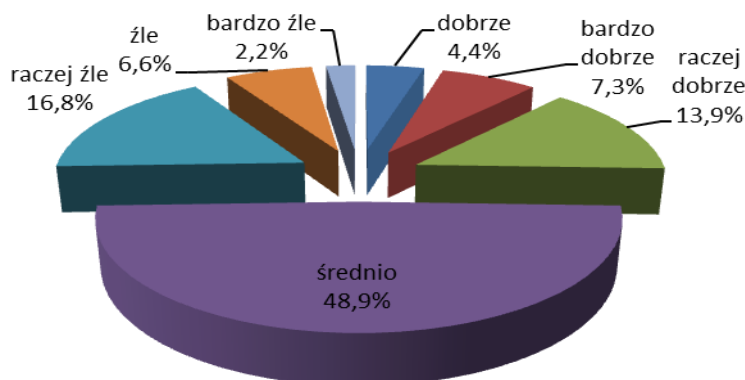
4.2. Analiza przyczyn i skutków lokalnych problemów społecznych metodą „Drzewa problemów”.

Z diagnozy sytuacji społecznej zawartej w Planie Rozwoju Lokalnego Gminy i Miasta Lwówek Śląski, wynika, że najistotniejsze zagadnienia problemowe, wymagające skutecznych działań, odnoszą się do poziomu kapitału ludzkiego (szczególnie osób długotrwale bezrobotnych) i warunków życia mieszkańców w tym szczególnie warunków materialnych (niski dochód per capita). Występują także problemy zróżnicowania przestrzennego w dostępie do infrastruktury społecznej, szczególnie w sołectwach, w których oferta wsparcia usługami społecznymi jest dalece mniejsza niż w samym Lwówku. Trzeba także zaznaczyć, że nie tylko w 28 sołectwach, ale także w mieście infrastruktura zdolna do świadczenia usług społecznych jest bardzo mocno ograniczona. Gmina i Miasto Lwówek Śląski współpracuje z organizacjami pozarządowymi, w tym kościelnymi, w zakresie prowadzenia w gminie zajęć pozalekcyjnych oraz wychowawczych dla dzieci, organizacji zajęć kultury fizycznej i sportu, promocji zdrowia oraz profilaktyki uzależnień, jednak nie są to działania w swojej skali wystarczające.

Przeprowadzona analiza problemów, uzupełnia wiedzę o zjawiskach, na które powinno się zwrócić uwagę w niniejszej strategii.

Pierwsze z pytań ankiety brzmiało „Jak Ocenia Pan/Pani warunki życia mieszkańców w gminie?” Odpowiedzi zaprezentowano na rysunku poniżej.

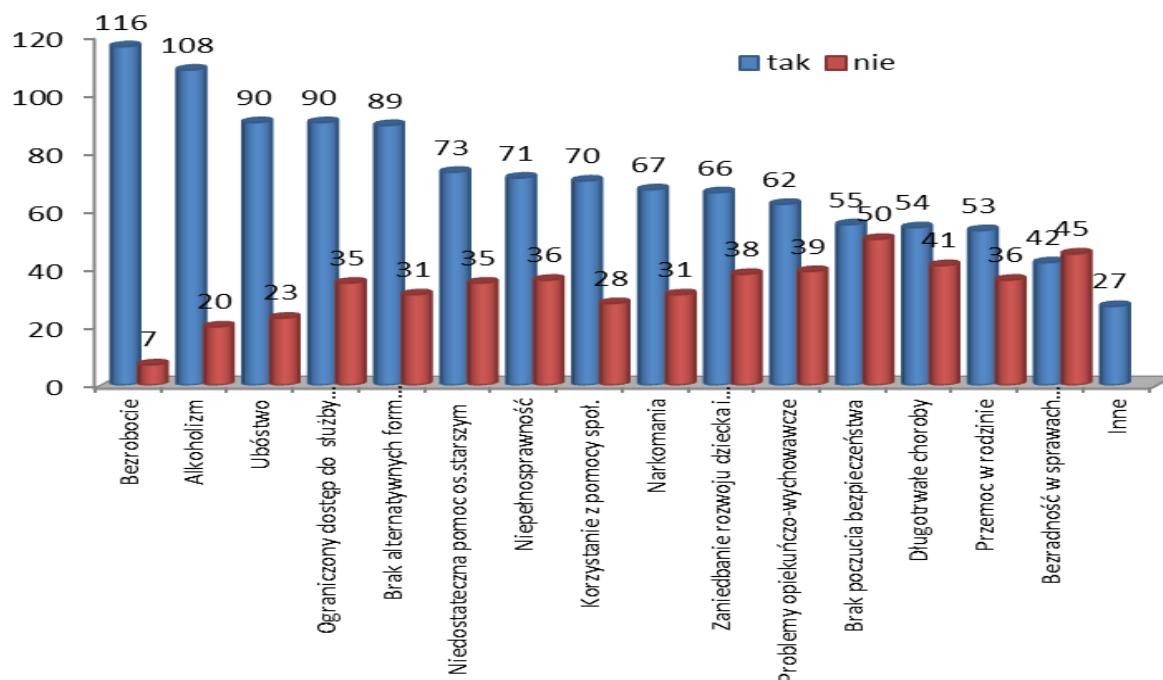
Rysunek 11. Odpowiedzi na pytanie o ocenę warunków życia mieszkańców w gminie.

Źródło: opracowanie na podstawie wyników ankiety

Jak wynika z danych zaprezentowanych na rysunku, aż 48,8% ankietowanych ocenia warunki życia w Gminie jako średnie, bardzo dobre – 7,3%, dobre, 4,4%. W ocenie 2,2% respondentów, warunki są bardzo złe, 6,6% - złe, a 16,8% ocenia jako raczej złe. Zła ocena warunków życia w Gminie wynika z wielu problemów społecznych występujących na badanym obszarze. Jakie problemy identyfikują mieszkańcy Gminy pokazuje wykres poniżej.

Rysunek 12. Odpowiedzi na pytanie „Czy dostrzega Pan/Pani w Gminie niżej wymienione problemy społeczne?”

Źródło: opracowanie na podstawie wyników ankiety

Ankietowani uważają, iż największym problemem w Gminie jest bezrobocie, taki problem zauważa aż 116 osób. Drugim co do swoich rozmiarów problemem jest alkoholizm - 108 osób, oraz ubóstwo – 90 osób. 90 osób spośród ankietowanych, uważa iż w gminie występuje ograniczony dostęp do służby zdrowia. Innym istotnym problemem według 89 mieszkańców jest barak alternatywnych form spędzania czasu wolnego. Wśród pozostałych problemów mieszkańcy dostrzegają również: niedostateczną pomoc osobom starszym, niepełnosprawność, narkomanię, problemy opiekuńczo – wychowawcze, długotrwałe choroby oraz przemoc w rodzinie.

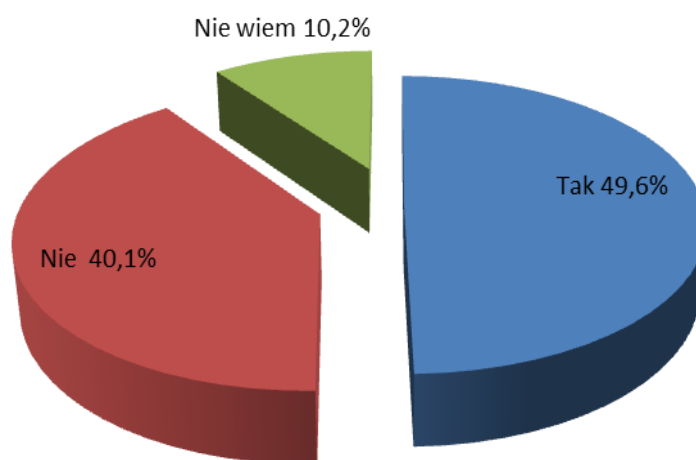
Bezrobocie i związane z tym ubóstwo, jest jednym z głównych problemów społecznych zarówno w skali kraju jak i Gminy i Miasta Lwówek Śląski. Pogarszanie się stanu rodziny jest proporcjonalne do okresu pozostawania bez pracy. Powstają problemy opiekuńczo-wychowawcze, rodzi się przemoc, zanika autorytet rodzicielski, stan taki może prowadzić do rozpadu rodziny. Istnieje również duże prawdopodobieństwo przyjmowania przez dzieci negatywnych wzorców osobowościowych, co w konsekwencji może doprowadzić do dziedziczenia statusu bezrobotnego. Duża grupa społeczności Lwówka uzależniona jest od alkoholu. Corocznie notuje się wzrost osób nadużywających alkoholu. Bardzo często w odpowiedziach „inne” pojawiał się problem tzw. „erosierstwa”. Pojęcie „eurosieroctwa” dotyczy dzieci i młodzieży, których jedno lub oboje rodzice wyjechali poza granice kraju w poszukiwaniu zatrudnienia i lepszych perspektyw rozwoju ekonomicznego. W ocenie zespołu zadaniowego zjawisko „eurosieroctwa”, jako negatywny skutek emigracji zarobkowej na terenie Lwówka, ma tendencje wzrostowe od momentu, gdy państwa Unii Europejskiej otworzyły rynki pracy dla obywateli polskich. Wielu młodych rodziców zdecydowało się na pozostawienie rodziny w kraju i wyjazd poza jego granice po to, by zapewnić jej godne życie. Takie decyzje mieszkańców Lwówka skutkują wzrostem liczby rodzin okresowo niepełnych z wszelkimi skutkami psycho-społecznymi u dzieci i młodzieży, towarzyszącymi okresowej utracie jednego lub dwojga rodziców. Przyczyny występowania zjawiska emigracji zarobkowej niewątpliwie związane są zarówno z ogólnopolską jak i światową tendencją do poszukiwania przez młodych ludzi lepszych perspektyw rozwoju zawodowego i ekonomicznego. Z pewnością sprzyjają temu niskie dochody, jak również niewystarczająca liczba miejsc pracy na rodzimym rynku. Położenie gminy w pobliżu granicy państwa zachęca do podejmowania wyzwań i podróżowania. Zjawisku emigracji zarobkowej towarzyszy wiele negatywnych skutków, których rozwiązywanie spada na całą społeczność lokalną ze względu

na ich psycho-społeczny charakter. Rozłąka z rodziną i w konsekwencji zanik więzi rodzinnych, utrata wzorców wypełniania roli „ojca” i „matki”, utrwalenie wzorca rodziny tzw. niepełnej oraz przerzucenie obowiązków rodzicielsko-wychowawczych na inne instytucje, w szczególności szkołę i dziadków lub innych krewnych, to zaledwie kilka skutków ubocznych rozwoju zawodowego młodych ludzi, emigrujących z kraju. Ponadto obserwowany jest wzrost liczby matek (ojców lub dziadków) de facto samotnie sprawujących opiekę nad dziećmi, wzrost liczby rozwodów lub separacji, wzrost niewydolności opiekuńczo-wychowawczej rodzin, wzrost zachowań o charakterze przestępczym wśród dzieci i młodzieży pozostawionej bez opieki dorosłych, która narażona jest na negatywne wpływy grup rówieśniczych. Kolejnym, zdefiniowanym problemem jest zaburzenie funkcjonowania systemu rodzinnego, objawiającego się między innymi utratą więzi międzypokoleniowej, wzrostem przypadków kryzysów małżeńskich oraz nieporadnością wychowawczą. Pracownicy socjalni zgłaszają również potrzebę dostosowania służb społecznych do konieczności niesienia interdyscyplinarnej pomocy rodzinie, angażowanie wielu sił społecznych i specjalistów różnych dziedzin tak, aby udzielane wsparcie było efektywne i adekwatne do potrzeb osób zgłaszających się o pomoc, uwzględniające wieloaspektowość ich trudnych sytuacji życiowych.

Kolejne pytanie ankiety dotyczyło możliwości zabezpieczania podstawowych potrzeb w rodzinie. Odpowiedzi prezentuje wykres poniżej.

Rysunek 13. Struktura odpowiedzi na pytanie „Czy posiadany dochód Pana/Pani rodziny w pełni zabezpiecza podstawowe potrzeby rodziny”

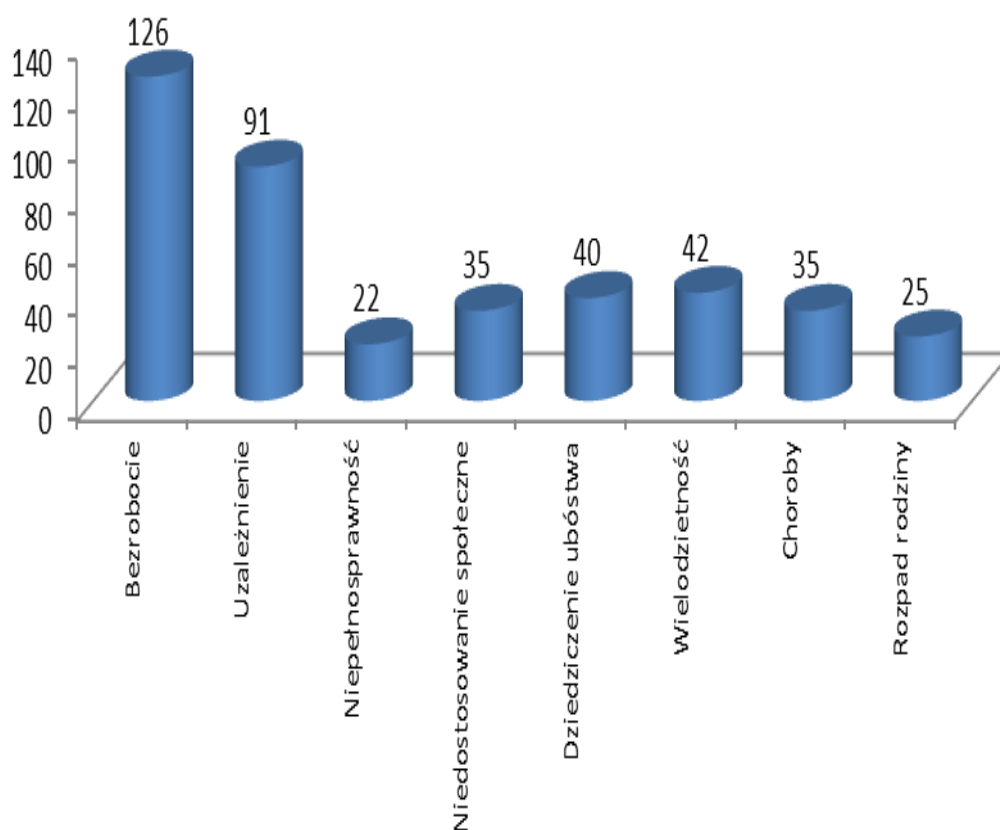
Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiety.

Z informacji uzyskanych od ankietowanych wynika, że ponad 40%, ma problemy z zabezpieczeniem podstawowych potrzeb rodziny z uwagi na niewystarczające dochody. 49,6% zabezpiecza podstawowe potrzeby, a 10,2% respondentów nie umie określić swojej sytuacji.

W następnym etapie zapytano respondentów o ich opinię dotyczącą przyczyny popadania w ubóstwo. Wyniki prezentuje rysunek poniżej.

Rysunek 14. Odpowiedzi na pytanie „Jakie są według Pana/Pani przyczyny popadania w ubóstwo?”

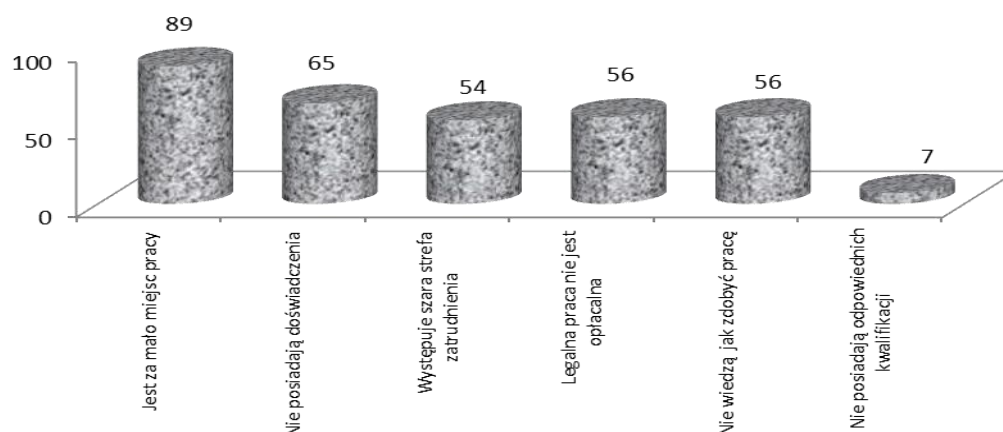
Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiety.

Jak wynika z wykresu, respondenci zauważają dwie główne przyczyny popadania w ubóstwo: bezrobocie – 126 osób oraz uzależnienia – 91 os. Wśród pozostałych przyczyn określono: wielodzietność – 42 osoby, dziedziczenie ubóstwa – 40 osób, choroby oraz niedostosowanie społeczne.

W kolejnym pytaniu respondenci prezentowali swoje poglądy na temat przyczyn pozostawania bez pracy na terenie Gminy. Wyniki prezentuje wykres poniżej.

Rysunek 15. Z jakiego powodu zdaniem Pana/Pani osoby bezrobotne na terenie gminy pozostają bez pracy

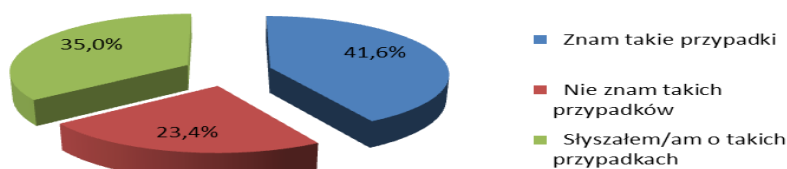

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiety.

Według 89 badanych osób przyczyną tak wysokiego bezrobocia w gminie jest mała ilość miejsc pracy, 65 osób uważa za przyczynę bezrobocia brak doświadczenia zawodowego, 56 osób uważa, że przyczyna bezrobocia spowodowana jest brakiem wiedzy dotyczącej poruszania się po obecnym rynku pracy (56 osób). Pozostałe przyczyny bezrobocia to według respondentów: występowanie szarej strefy oraz brak kwalifikacji zawodowych odpowiadających wymogom obecnego rynku pracy.

Kolejne pytanie ankiety dotyczyło problemu zjawiska przemocy domowej. Wyniki prezentuje rysunek poniżej.

Rysunek 16. Czy na terenie Gminy występuje zjawisko przemocy domowej

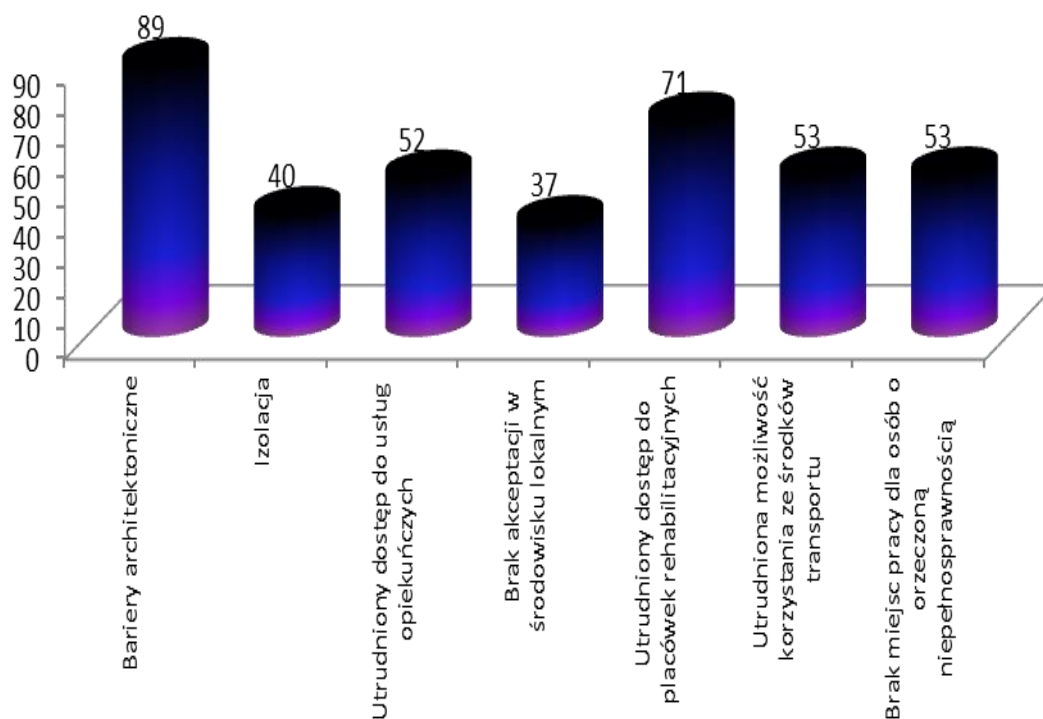
Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiety.

Z rysunku wynika, że ponad 41% badanych zna przypadki przemocy domowej i aż 35% słyszało o takich przypadkach. Tylko 23,4% respondentów nie słyszało o istnieniu problemu przemocy domowej w swoim otoczeniu. Liczba osób, która przyznaje, iż spotkała się ze zjawiskiem przemocy jest wysoka i świadczy o powadze w/w problemu w Gminie.

Następne pytanie ankiety poruszało problemy osób niepełnosprawnych. Wyniki zaprezentowano na rysunku poniżej.

Rysunek 17. Z jakimi problemami społecznymi najczęściej spotykają się osoby niepełnosprawne na terenie Gminy.

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiety.

Niepełnosprawność to stan fizyczny, psychiczny, lub umysłowy, powodujący trwale lub okresowe utrudnienie, ograniczenie, bądź ograniczenie samodzielnej egzystencji. Według ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych, niepełnosprawność to trwała lub okresowa niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodująca niezdolność do pracy. Niepełnosprawnymi są osoby, które uzyskały orzeczenie o

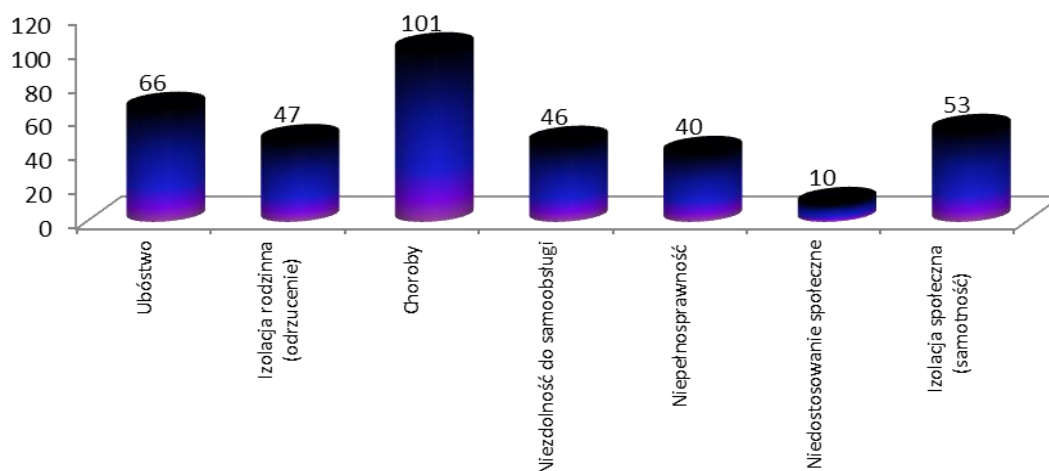
stopniu niepełnosprawności lub o całkowitej, częściowej niezdolności do pracy. Osoby niepełnosprawne są uznawane za jedną z grup społecznych szczególnie narażonych na wykluczenie społeczne ze względu na występujące bariery społeczne, fizyczne i ekonomiczne, które napotykają w środowisku. Osoby niepełnosprawne korzystają z następujących form pomocy realizowanych przez MOPS: zasiłki stałe, zasiłki okresowe, celowe, pomoc rzeczowa, dodatki mieszkaniowe, świadczenia rodzinne (zasiłki pielęgnacyjne, dodatki do zasiłku rodzinnego), usługi opiekuńcze, kierowanie do domów pomocy społecznej i pokrywanie kosztu pobytu w tych domach.

Jak wskazują wyniki ankiety osoby niepełnosprawne najczęściej natrafiają na bariery architektoniczne w Gminie – 89 osób. Drugim problemem, który dostrzegają mieszkańcy Lwówka Śląskiego wśród osób niepełnosprawnych jest utrudniony dostęp do placówek rehabilitacyjnych (71 osób dostrzegło ten problem).

Wśród pozostałych problemów, na które napotykają niepełnosprawni mieszkańcy Lwówka Śląskiego są: brak miejsc pracy dla osób z orzeczoną niepełnosprawnością, utrudnienia w korzystaniu ze środków transportu, brak akceptacji w środowisku lokalnym, utrudniony dostęp do usług opiekuńczych oraz izolacja społeczna.

Następne pytanie ankiety dotyczyło problemów osób starszych zamieszkujących Gminę Lwówek Śląski. Wyniki prezentuje wykres.

Rysunek 18. Odpowiedzi na pytanie „Z jakimi problemami społecznymi najczęściej borykają się osoby starsze na terenie Gminy”

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiety.

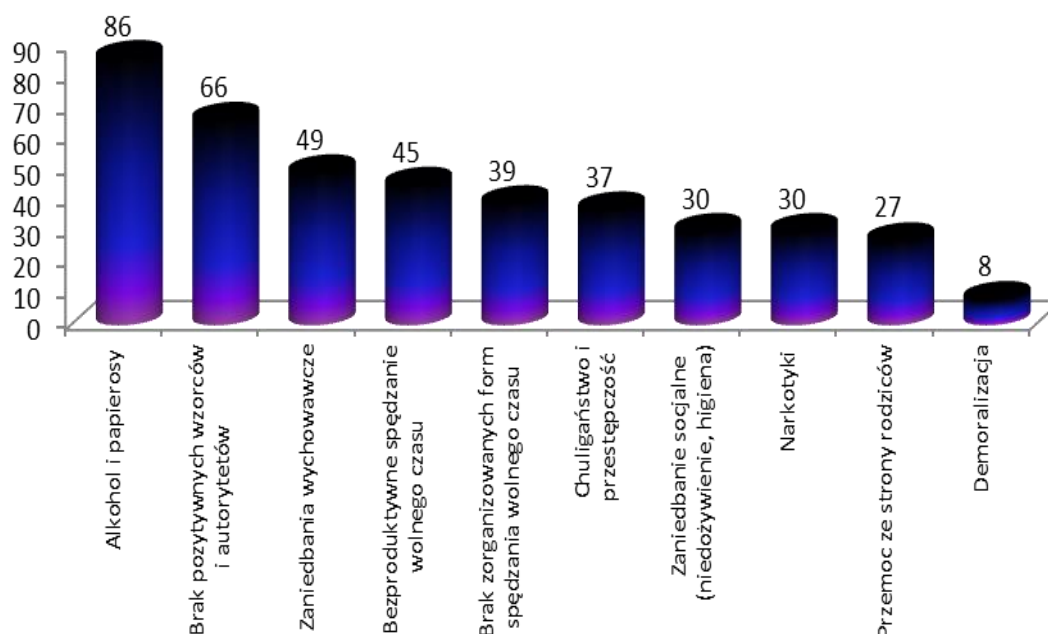

Zdaniem ankietowanych mieszkańców Lwówka Śląskiego, największym problemem wśród seniorów są choroby, takiego zdania jest 101 respondentów. Do pozostałych problemów osób starszych mieszkańcy zaliczyli: ubóstwo, niezdolność do samoobsługi, niepełnosprawność, izolacja społeczna, izolacja rodzinna.

Obecnie obserwujemy pogłębiającą się tendencję starzenia się społeczeństwa. Dotyczy to również miasta Lwówek Śląski. Zauważalny jest również w mieście stały wzrost osób starszych w stosunku do ogółu mieszkańców. Rodzi to różne problemy takie jak: samotność, chorobę, inwalidztwo, bezradność, poczucie nieprzydatności, stopniowe eliminowanie z życia zawodowego i społecznego, brak ofert spędzania czasu wolnego. Rodziny pełniące funkcje opiekuńcze, obciążone licznymi obowiązkami i własnymi problemami nie są w stanie sprawować właściwej opieki nad ich starszymi członkami. Osoby w wieku starszym najbardziej wymagają zaspokojenia niezbędnych potrzeb życiowych, takich jak: potrzeby biologiczne, bezpieczeństwa, przynależności i miłości, szacunku, uznania, samorealizacji. Ważne też jest w wieku starszym prowadzenie zdrowego, aktywnego stylu życia. W mieście ludzie starzy korzystają z form pomocy takich jak: pomoc finansowa czy pomoc rzeczowa.

W kolejnym pytaniu ankiety respondenci identyfikowali problemy dzieci i młodzieży. Wyniki prezentuje rysunek poniżej.

Rysunek 19. Odpowiedzi na pytanie “Jakie negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży dostrzec można najczęściej na terenie Gminy”

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiety.

Coraz więcej dzieci i młodzieży podlega zjawisku wykluczenia społecznego, tzn. nie jest zdolnych do pełnego uczestnictwa w życiu gospodarczym, politycznym i kulturalnym. Innymi słowy, są to osoby, które nie podejmują zwyczajowej i społecznie akceptowanej drogi życiowej lub „wypadają” z niej.

Wśród problemów dzieci i młodzieży respondenci na pierwszym miejscu stawiają alkohol i papierosy – 86 osób. W drugiej kolejności ankietowani uważają, że przyczyna problemów u najmłodszych jest brak pozytywnych wzorców i autorytetów – 66. Zaniedbanie wychowawcze dostrzega 49 osób, a 45 osób uważa, że problemy rodzą się z bezproduktywnie spędzanego czasu. Do pozostałych problemów dzieci i młodzieży respondenci zaliczyli: brak zorganizowanych form spędzania czasu wolnego, chuligaństwo i przestępczość, zaniedbania socjalne, narkotyki, przemoc ze strony rodziców, demoralizację.

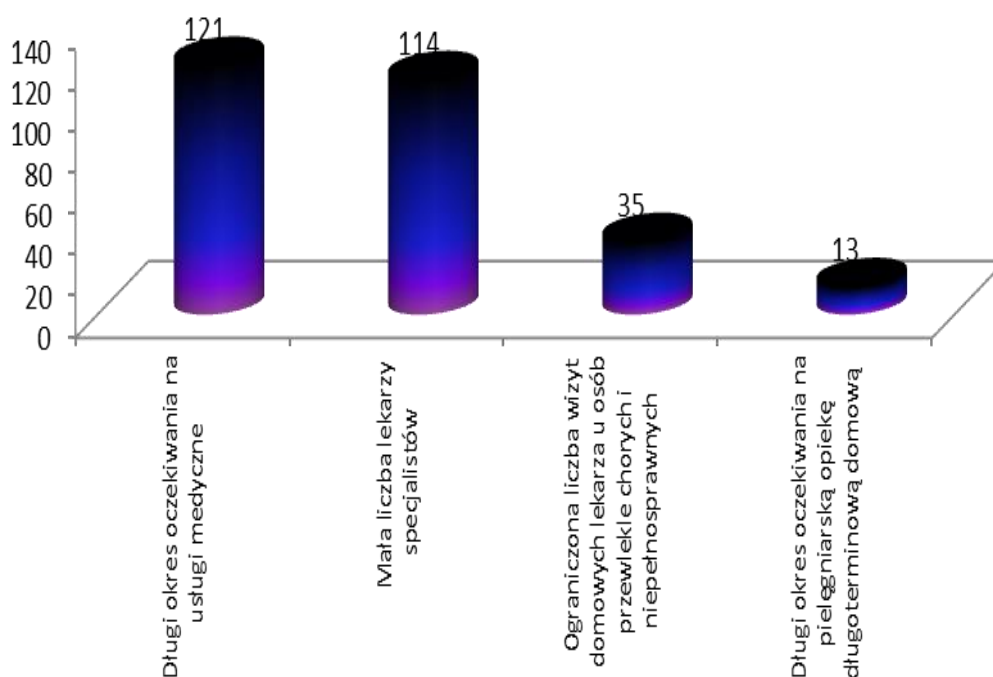
Przyczyn problemów społecznych dzieci i młodzieży jest bardzo wiele. Wykluczenie nie dotyczy tylko i wyłącznie dzieci wychowujących się w rodzinach biednych, ale także dzieci z tzw. „dobrych domów”, które nie mogą nawiązać poprawnych relacji z rówieśnikami. Szczególnie narażone na wykluczenie społeczne są: dzieci i młodzież zagrożone „wypadnięciem” z systemu edukacji, osoby długotrwale bezrobotne, więźniowie po wyjściu z zakładu karnego, osoby uzależnione, bezdomni lub zagrożeni eksmisją. Najczęściej spotykaną formą pomocy tym osobom jest pomoc doraźna (konkretne indywidualne wsparcie), udzielana przez instytucje państwowe i organizacje pozarządowe. Jednakże bardziej skuteczne wydają się być rozwiązania systemowe czyli wypracowane mechanizmy, które pozwolą ograniczyć skalę niekorzystnego zjawiska, jakim jest wykluczenie społeczne.

Bardzo istotnym czynnikiem w Gminie i Mieście jest opieka zdrowotna, na ten temat respondenci mogli wypowiedzieć się w kolejnym pytaniu ankiety, co zobrazowano na rysunku poniżej.

Zgodnie z artykułem 68 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, każdy obywatel Polski ma prawo do ochrony zdrowia. Obywatelom, niezależnie od ich sytuacji materialnej, władze publiczne zapewniają równy dostęp do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanej ze środków publicznych.

Rysunek 20. Odpowiedzi na pytanie “Jakie problemy w obszarze opieki zdrowotnej są najważniejsze na terenie Gminy.”

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiety.

Największym problemem w zakresie opieki zdrowotnej według 121 osób jest długi okres oczekiwania na usługi medyczne. Drugim równie ważnym problemem według 114 osób jest mała liczba specjalistów w Gminie. 35 osób uważa, że jest ograniczona liczba wizyt domowych lekarza u osób przewlekle chorych i niepełnosprawnych. Długi okres oczekiwania na pielęgniarską opiekę długoterminową domową to problem według 13 osób.

Odpowiedzi na następne pytanie miały za zadanie identyfikację problemów w obszarze edukacji. Wyniki zaprezentowano na rysunku 20.

Gmina i Miasto Lwówek Śląski jest organem prowadzącym dla następujących placówek oświatowych:

- Przedszkole Publiczne nr 1 w Lwówku Śląskim,
- Przedszkole Publiczne nr 2 w Lwówku Śląskim,
- Szkoła Podstawowa nr 2 w Lwówku Śląskim,
- Gimnazjum w Lwówku Śląskim,

-
- Szkoła Podstawowa nr 3 w Lwówku Śląskim,
 - Filia Szkoły Podstawowej nr 3 w Zbylutowie,
 - Szkoła Podstawowa w Niwnicach,
 - Szkoła Podstawowa w Płóczkach Górnych,

W gminie funkcjonują również placówki niepubliczne:

- Szkoła Podstawowa we Włodzicach Wielkich prowadzona przez „Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju Wsi Włodzice”,
- Szkoła Podstawowa „Master’s Academy” we Lwówku Śląskim,
- Prywatne Gimnazjum we Lwówku Śląskim,
- Niepubliczne Gimnazjum we Lwówku Śląskim.

W roku szkolnym 2015/2016w przedszkolach publicznych, szkołach podstawowych i gimnazjum prowadzonych przez Gminę i Miasto Lwówek Śląskipracowało łącznie 146 nauczycieli na 138,77etatach oraz 48pracowników administracji i obsługi placówek oświatowych na 43,26etatach.

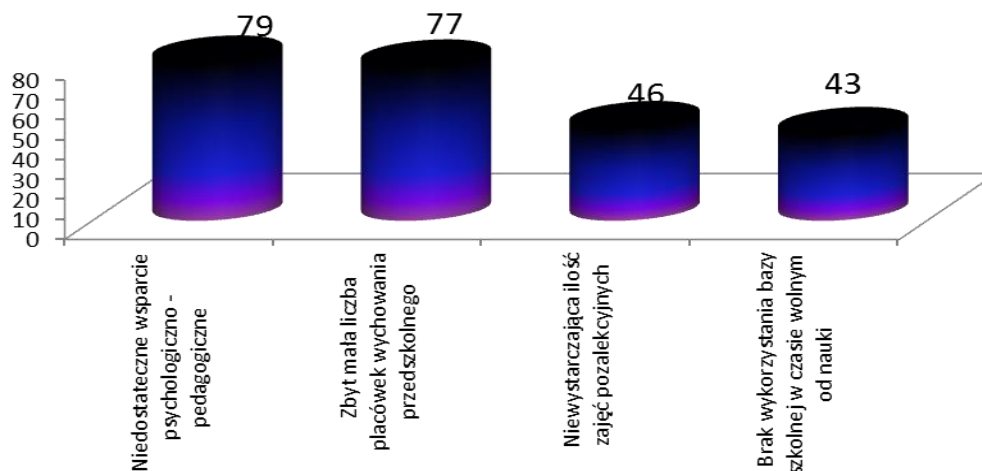
Publiczne szkolnictwo ponadgimnazjalne, leży w gestii samorządu powiatowego. Na terenie Gminy i Miasta Lwówek Śląski zlokalizowane są dwie tego typu placówki: Zespół Szkół Ogólnokształcących i Zawodowych im. Henryka Brodatego w Lwówku Śląskim i Zespół Szkół Ekonomiczno – Technicznych w Rakowicach Wielkich. Z uwagi na fakt, iż organem prowadzącym dla tych szkół jest Powiat Lwówecki, Gmina ma znikomy wpływ na kierunki kształcenia i jakość bazy dydaktycznej tych placówek oświatowych.

Na terenie Gminy zlokalizowany jest Zespół Placówek Edukacyjno – Wychowawczych w Lwówku Śląskim, dla których organem prowadzącym jest powiat. Jest to ważny atut dla gminy z uwagi na możliwość kształcenia w nim dzieci niepełnosprawnych i z problemami wychowawczymi na różnych poziomach edukacji.

W Lwówku Śląskim znajduje się Powiatowa Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna służąca uczniom, rodzicom i nauczycielom wszystkich jednostek oświatowych.

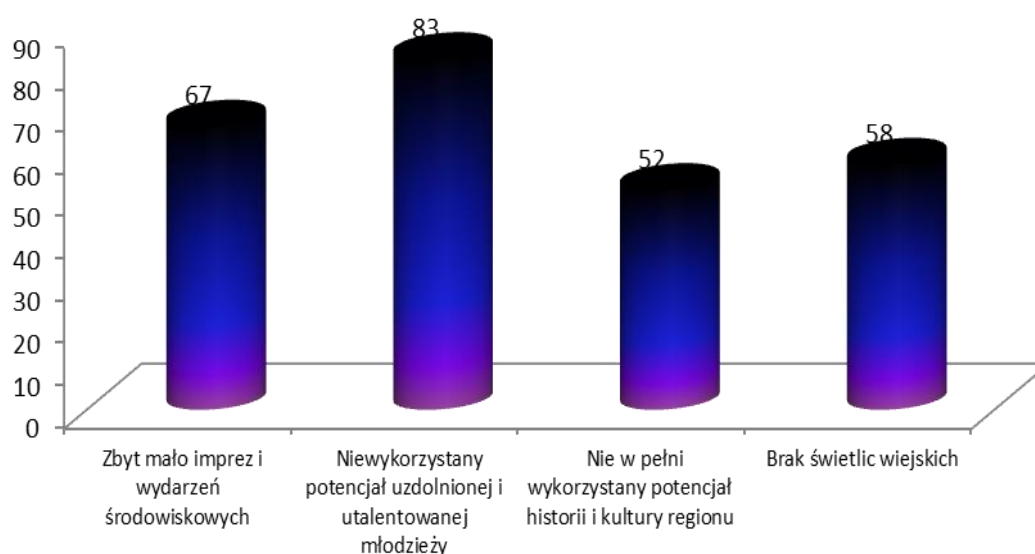
Rysunek 21. Odpowiedzi na pytanie “Jakie problemy w obszarze edukacji są najważniejsze na terenie Gminy”

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiety.

Wśród największych problemów w zakresie edukacji, respondenci zauważyli: niedostateczne wsparcie psychologiczno - pedagogiczne – 79 osób, zbyt mała liczba placówek wychowania przedszkolnego – 77 osób, niewystarczająca liczba zajęć pozalekcyjnych – 46 osób oraz brak wykorzystania bazy szkolnej w czasie wolnym od nauki. Kolejne pytanie dotyczyło obszaru nauki i sportu, wyniki zaprezentowano na rysunku 21.

Rysunek 22. Odpowiedzi na pytanie „Jakie problemy społeczne w obszarze sportu i kultury są najważniejsze na terenie Gminy.”

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiety.

Zdaniem 83 ankietowanych problemem jest niewykorzystany potencjał utalentowanej i uzdolnionej młodzieży. Mieszkańcy uważają, że jest zbyt mało imprez i wydarzeń środowiskowych (67 osób), jak również nie jest w pełni wykorzystany potencjał historii i kultury regionu (52 osoby). Brak świetlic wiejskich zauważyło 58 osób.

W Gminie działa Lwówecki Ośrodek Kultury, którego działalność opiera się na upowszechnianiu kultury poprzez organizację wystaw, koncertów, konkursów, pokazów tanecznych, spektakli teatralnych, seansów filmowych a także plenerowych imprez rekreacyjno-kulturalnych, edukacji kulturalnej poprzez czynne uczestnictwo w kulturze, rozwijaniu talentów i tworzeniu sztuki. LOK nie posiada sali widowiskowej. Budowę Sali widowiskowej rozpoczęto w latach 70-tych i wstrzymano jej budowę na początku lat 90-tych. Aktualny stan techniczny obiektu wymaga znacznych nakładów inwestycyjnych, w celu dokończenia jej budowy.

W Gminie działa Powiatowa i Miejska Biblioteka (PiMBP), której zadaniem jest upowszechnianie czytelnictwa, kształtowanie kultury w społeczeństwie, pomoc w wychowaniu, zapewnienie kulturalnej rozrywki mieszkańcom przy jednoczesnym wykorzystaniu różnorodnych form pracy i metod aktywizujących społeczność lokalną.

Sieć bibliotek publicznych położonych na terenie gminy przedstawia się następująco:

- Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna,
- Oddział Dziecięco – Młodzieżowy,
- 6 Filii wiejskich – w Chmielnie, Kotliskach, Sobocie, Rakowicach Wielkich i Niwnicach.

W strukturze PiMBP znajduje się Dział Centrum Promocji, Informacji Turystycznej i Regionalnej z dwiema agendami: Placówką Historyczno-Muzealną oraz Punktem Informacji Turystycznej. Zadaniem Placówki Historyczno-Muzealnej jest przede wszystkim gromadzenie i przechowywanie dóbr kultury i materiałów dokumentujących historię miasta i regionu przy jednoczesnym udostępnianiu zbiorów do celów wystawienniczych i naukowych.

Zadania Punktu Informacji Turystycznej oparte są na wdrażaniu i realizacji polityki promocyjnej Gminy i Miasta Lwówek Śląski. Do zadań PIT należy przede wszystkim: obsługa ruchu turystycznego, w tym udzielanie wszelkiego rodzaju informacji, oprowadzanie turystów indywidualnych oraz grup zorganizowanych po lwóweckim ratuszu, opracowywanie i sprzedaż materiałów promocyjnych dotyczących atrakcji i walorów przyrodniczych Gminy i Miasta Lwówek Śląski i sprzedaż pamiątek o charakterze lokalnym.

W Gminie i Mieście organizowane są imprezy rekreacyjno-kulturalne, których organizatorem imprez jest Lwówecki Ośrodek Kultury, są to:

- **Lwóweckie Lato Agatowe** (święto poszukiwaczy skarbów Ziemi) to impreza plenerowa, której głównym elementem jest międzynarodowa giełda minerałów uważana za największą mineralogiczną imprezę w Polsce
- **Lwóweckie Jasełka Uliczne** - coroczna impreza odbywająca się w grudniu, w samym centrum Lwówka Śląskiego. W czasie trwania imprezy odbywa się uliczny bieg mikołajów, w którym udział bierze młodzież z lwóweckich szkół, Międzynarodowy Zjazd Mikołajów z kraju i ze świata, występy chórów z Lwówka Śląskiego oraz miast partnerskich.
- **Dożynki Gminne** - dożynki to największe tradycyjne święto okresu letnio-jesiennych zbiorów, urządzone po ukończeniu żniw. Stanowią one relikty dawnych zwyczajów o charakterze magicznym, mających zapewnić urodzaj na przyszły rok. Dożynki - gminne święto plonów rozpoczyna barwny korowód, w którym biorą udział zaproszeni goście, przedstawiciele sołectw z wieńcami i mieszkańcy gminy. Dożynki organizowane są przez mieszkańców jednej wsi, co roku innej.
- **Jarmarki Bożonarodzeniowe i Wielkanocne** - Jarmarki organizowane są przed świętami Bożego Narodzenia i Wielkanocy. Nawiązują one do tradycji handlowych miasta, organizowane są corocznie na lwóweckim rynku, zwiastując nadejście Bożego Narodzenia lub Wielkanocy i ciesząc się ogromną popularnością wśród mieszkańców gminy. Stragany zaopatrują mieszkańcy okolicznych sołectw.
- **Niecodzienne Jarmarki Dziedzicowe – Epoka Napoleonowska** - w 1813 roku w mieście przebywał sam cesarz Napoleon Bonaparte, a na okolicznych terenach rozegrały się dwie bitwy, zwane bitwami nad Bobrem. Mieszkańcy Mojesza kontynuują tradycje historyczne, przypominające dzieje ziemi Lwóweckiej z udziałem wojsk napoleońskich, w których służyli żołnierze różnych narodowości, m.in. Polacy, pragnący wolności dla swojego narodu. Z tej to okazji Stowarzyszenie „Srebrna Dolina” i Rada Sołecka Mojesza organizują cykliczną imprezę plenerową, która łączy w sobie dwa wydarzenia historyczne epoki napoleońskiej: Pobyt wojsk Napoleońskich i innych regimentów nad Bobrem oraz improwizowane przez okoliczną ludność bazary, w celu zaspokojenia potrzeb stacjonujących żołnierzy.

Na terenie Gminy i Miasta Lwówek Śląski działają następujące kluby i sekcje sportowe:

- Międzyszkolny Ludowy Klub Sportowy „Rakowice” – lekkoatletyka,

- Lwówecki Klub Sportowy „Czarni” – piłka nożna,
- Międzyszkolny Klub Sportowy „Piaś” Lwówek Śląski – lekkoatletyka, piłka ręczna,
- Stowarzyszenie Kultury Fizycznej Klubu Sportowego „BOX” - boks,
- Stowarzyszenie Kultury Fizycznej Miejsko Gminny Klub Sportowy „Zrzeszenie Ludowych Zespołów Sportowych” (zrzesza zespoły z Niwnic, Zbylutowa, Kotlisk, Soboty i Włodzie Wielkich) – piłka nożna, tenis stołowy,
- Stowarzyszenie Kultury Fizycznej Miejsko Gminny Klub Sportowy „Szkolny Związek Sportowy” (zakresem działalności obejmuje szkoły podstawowe i gimnazjum) - lekkoatletyka, tenis stołowy, szachy, piłka ręczna, piłka nożna, koszykówka, siatkówka, siatkówka plażowa, sztafetowe biegi przełajowe,

Bazą działalności sportowej dla wymienionych wyżej klubów są następujące obiekty sportowe:

- stadion sportowy przy ul. Kościuszki,
- stadion lekkoatletyczny przy Gimnazjum im. Jana Pawła II,
- kompleks boisk ORLIK przy SP2,
- hale sportowe przy SP2 i Gimnazjum,
- boiska wielofunkcyjne z nawierzchnią syntetyczną przy SP3 i filii SP3 w Zbylutowie,
- boisko ze starą nawierzchnią bitumiczną przy SP Płóczki Górne
- boisko z nawierzchnią trawiastą w parku przypałacowym, przy SP Niwnice,
- boiska zlokalizowane na terenach wiejskich.

W gminie, po likwidacji OSiR brak koordynacji działalności sportowej i rekreacyjnej.

Odpowiedzi na kolejne pytanie dostarczają informacji na temat wiedzy mieszkańców Lwówka o projektach finansowanych z Unii Europejskiej.

Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lwówku Śląskim od 2008 roku korzystał ze środków Unii Europejskiej, realizując projekt systemowy pod nazwą **„Integracja społeczna i zawodowa klientów MGOPSu w Lwówku Śląskim”**, Projekt finansowany był ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013.

Głównym założeniem projektu była aktywizacja społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w Gminie i Mieście Lwówek Śląski.

Cele szczegółowe Projektu to:

- poprawa dostępu do rynku pracy osób zagrożonych wykluczeniem społecznym,

- wzrost samooceny, wzmocnienie poczucia własnej wartości uczestników projektu,
- rozwijanie aktywnych form integracji społecznej.

Realizacja projektu w kolejnych latach obejmowała następujące działania:

1) 2008 rok - w projekcie udział wzięło 20 osób z czego ukończyło 17. Osoby uczestniczące w projekcie brały udział w pracach społecznie użytecznych oraz w co najmniej

2 instrumentach aktywnej integracji:

- instrument aktywizacji zawodowej – doradztwo zawodowe;
- instrument aktywizacji edukacyjnej – szkolenia podnoszące kwalifikacje zawodowe;
- instrument aktywizacji społecznej – poradnictwo specjalistyczne, trening kompetencji i umiejętności społecznych.
- instrument aktywizacji zdrowotnej – terapia rodzinna

W ramach działań wynikających z projektu odbyły się następujące kursy:

1. Kurs „Prawa jazdy kat. B”
2. Kurs „Opiekun osoby starszej”
3. Kurs „Sprawne zarządzanie czasem i budżetem”
4. Kurs komputerowy

2) W 2009 - do projektu zakwalifikowano 18 uczestników, z czego ukończyło 12. Uczestnicy projektu brali udział w następujących formach wsparcia:

- instrument aktywizacji społecznej: - readaptacja społeczna oraz grupa wsparcia
- instrument aktywizacji zawodowej: - doradztwo zawodowe
- instrument aktywizacji zdrowotnej: - terapia rodzinna – prowadzona przez psychologa i pedagoga,
- instrument aktywizacji edukacyjnej – szkolenia podnoszące kwalifikacje zawodowe: szkolenie „Opiekun osoby starszej, kurs „Nauka jazdy kat. B”, szkolenie „Kucharz gastronomii małej”

2) w 2010 – w projekcie wzięło udział 15 osób. W ramach wsparcia uczestnicy brali udział w następujących zajęciach:

- spotkania grupy wsparcia
- zajęcia z doradztwa zawodowego
- zajęcia z treningu kompetencji i umiejętności społecznych
- spotkania z psychologiem i pedagogiem
- spotkania grupy wsparcia

3) W 2011 – w projekcie wzięło udział 10 uczestników, z czego ukończyło 9. Osoby uczestniczące w Projekcie brały udział w pracach społecznie użytecznych oraz następujących instrumentach aktywnej integracji:

- spotkania grupy wsparcia
- zajęcia z treningu kompetencji i umiejętności społecznych
- poradnictwo psychologiczne
- poradnictwo specjalistyczne radcy prawnego.

4) W 2012 - do Projektu zakwalifikowano 12 uczestniczek, z czego ukończyło 11.

Uczestniczki brały udział zastępujących zajęciach:

- spotkania grupy wsparcia
- zajęcia z treningu kompetencji i umiejętności społecznych
- asystent rodziny
- zajęcia w ramach kursu „Opiekun osoby starszej”
- poradnictwo psychologiczne
- poradnictwo specjalistyczne radcy prawnego.

5) W 2013 - 10 uczestniczek, w tym 2 osoby niepełnosprawne, wzięły udział w takich zajęciach jak:

- doradztwo zawodowe, poradnictwo psychologiczne
- warsztaty umiejętności społecznych
- kurs florystyki, grupa wsparcia.

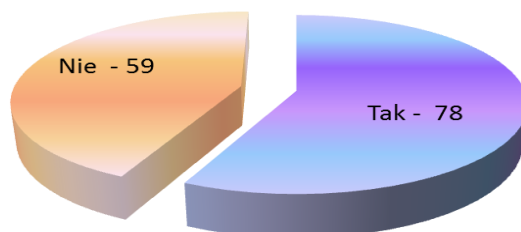
6) W 2014 – do Projektu zakwalifikowano 10 uczestniczek, tym uczestniczyły 2 osoby niepełnosprawne. Projekt ukończyło 8 osób.

W ramach tej edycji Projektu odbyły się następujące instrumenty aktywnej integracji:

- doradztwo zawodowe.
- warsztaty umiejętności społecznych;
- poradnictwo specjalistyczne psychologa
- kurs profesjonalnego sprzątania
- asystent rodziny, miał za zadanie umożliwić rodzinie osiągnięcie podstawowego poziomu stabilności życiowej, prawidłowe wypełnianie przez nią funkcji opiekuńczo-wychowawczej.

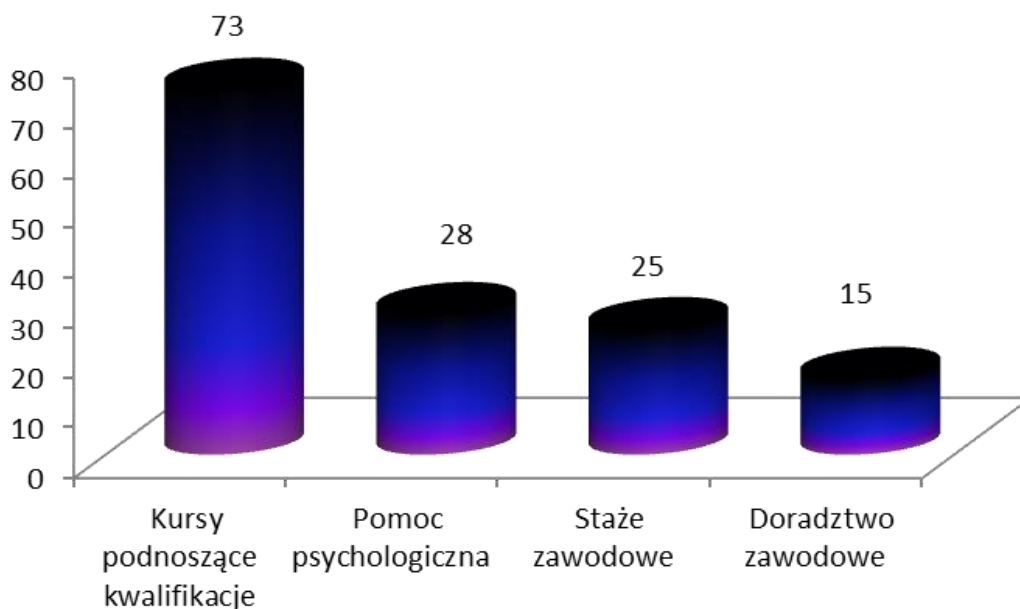
Rysunek 23. Odpowiedzi na pytanie „Czy słyszał(a) Pan/Pani o projektach Unijnych realizowanych na terenie Gminy”

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiety.

Odpowiedzi wskazują, iż 78 osób słyszało o projektach Unijnych realizowanych na terenie Gminy a 41 osób brało udział w projektach UE. Mając na uwadze realizację projektów w przyszłości zapytano mieszkańców w jakich zajęciach chcieliby wziąć udział. Odpowiedzi prezentuje rysunek poniżej.

Rysunek 24. Odpowiedzi na pytanie: „W przypadku realizacji projektów podnoszących kwalifikacje, chciałaby/chciałaby Pan/Pani wziąć udział w któryś z następujących zajęć”

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiety.

Wyniki ankiety wyraźnie wskazują, iż największe zapotrzebowanie jest na kursy podnoszące kwalifikacje – 73 osoby. Na drugim miejscu wskazano pomoc psychologiczną – 28 osób oraz staże zawodowe – 25 osób. Tylko 15 osób deklaruje chęć uczestnictwa w doradztwie zawodowym.

4.3 .WNIOSKI KOŃCOWE Z ANALIZY DANYCH – DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ GMINY I MIASTA LWÓWEK ŚLĄSKI

Analizując dane dotyczące uwarunkowań społecznych Gminy i Miasta Lwówek Śląski należy stwierdzić, że jego aktualna sytuacja społeczna jest umiarkowanie dobra. W analizowanych obszarach problemowych takich jak obciążenie demograficzne, struktura ludności, pomoc społeczna i rynek pracy nie wystąpiły zjawiska, których skala sprowadziłaby na samorząd poważne zagrożenia społeczne.

Warto w tym miejscu zaznaczyć, że Lwówek Śląski stosunkowo łatwo może koordynować lokalną politykę społeczną, gdyż jako gmina będąca jednocześnie siedzibą powiatu może wykorzystać zasoby, którymi nie dysponują inne (nie powiatowe) gminy np: specjalistów Powiatowego Urzędu Pracy czy też Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie.

Jednakże jako gmina miejsko-wiejska z licznymi, wchodzącymi w jej skład sołectwami, musi się liczyć z problemami przestrzennymi: silnego centrum (Miasta) i słabych peryferii (sołectw), które prowadzą bardzo często do zróżnicowań i dysproporcji.

Wyraźne są także deficyty niektórych struktur społecznych, które nie pozwalają mówić o całkowicie zrównoważonym rozwoju społecznym gminy, prowadzącym do uzyskania spójności społecznej. Spójność społeczna – odwołując się do definicji podanej przez Radę Europy - to posiadana przez społeczeństwo zdolność zapewnienia dobrobytu wszystkim swym członkom, minimalizowania rozbieżności między nimi i unikania polaryzacji¹.

Odnosząc do przytoczonej wyżej definicji wnioski z analizy sytuacji społecznej Lwówka Śląskiego można zauważyć, że w niektórych strukturach społecznych występuje ograniczony dostęp do pełnego uczestnictwa w życiu społecznym. Trudności w samodzielnym uczestnictwie w życiu społecznym mają jednoosobowe gospodarstwa domowe, w tym najczęściej osoby w wieku starszym: emeryci i renciści, osoby przewlekłe chore.

¹ Europejski Komitet Spójności Społecznej, *Zrewidowana strategia spójności społecznej*, Strasburg 2004, s.3.

Szczegółowe wnioski z analizy danych wtórnych, są następujące:

- Stosunkowo korzystne uwarunkowania demograficzne Lwówka Śląskiego, wysoki odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym oraz produkcyjnym, przy dość niskiej liczbie mieszkańców w wieku poprodukcyjnym.
- Powiatowy charakter gminy pozwala jej poprowadzić politykę społeczną, wykorzystując do tego celu potencjał instytucjonalny samorządu powiatowego i innych instytucji publicznych.
- Z analizy istotności zjawisk powodujących problemy społeczne, opracowanej na podstawie danych MGOPS w Lwówku Śląskim, za najbardziej istotne należy uznać: *bezrobocie, niepełnosprawność, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego*, natomiast za średnio istotne: *długotrwałą lub ciężką chorobę, alkoholizm i ubóstwo, ochronę macierzyństwa, zjawisko przemocy*.
- Podczas spotkań roboczych oraz badań ankietowych, uczestnicy uznali za kluczowe zjawiska takie jak: *brak miejsc pracy, brak doświadczenia zawodowego i niedostosowanie kształcenia do potrzeb rynku pracy*. Problemy te są skutkiem określonych zjawisk pierwotnych, na których, jako przyczynach, powinien skupić się samorząd. Należą do nich: powielanie negatywnych wzorców postaw życiowych przez następne pokolenia, niskie kwalifikacje ograniczające zdolność do zatrudnienia i uzyskiwania źródeł dochodu, niski poziom kompetencji kluczowych, brak infrastruktury podnoszącej jakość życia, niewystarczający poziom usług wspomagających aktywność społeczną i zawodową: szkoleń, działań aktywizujących młodzież, prac społecznie-użytecznych itp. brak współpracy szkół, publicznych służb zatrudnienia i pracodawców lokalnych, mała elastyczność szkół w doborze kierunków kształcenia wąski rynek pracy.
- Maleje skala pomocy społecznej w Lwówku Śląskim, szczególnie tej udzielanej w formach materialnych.
- Bezrobocie rejestrowane w Lwówku Śląskim, liczone w wartościach nominalnych systematycznie spada. W wartościach realnych, obliczanych przy pomocy wskaźnika bezrobocia, jego dynamika nie wykazuje jednoznacznych tendencji, a raczej okresowe wahania.
- Gmina i Miasto Lwówek Śląski dysponuje bardzo ograniczoną infrastrukturą pomocy społecznej, szczególnie placówek środowiskowych. Bez infrastruktury wspierającej

zapewniającej wsparcie dzienne, usługi opiekuńcze, pomoc terapeutyczną, interwencję kryzysową, reintegrację społeczną i zawodową osób zagrożonych wykluczeniem społecznym itp. Samorząd może mieć, w związku z tym poważne trudności z ograniczeniem negatywnych zjawisk społecznych, szczególnie w wiejskiej części gminy.

- Niewykorzystany potencjał stanowią lokalnie działające organizacje pozarządowe. Przy stosunkowo dużych możliwościach wynikających z programów operacyjnych funduszy strukturalnych na lata 2007-13 (szczególnie EFS) i obowiązujących obecnie uwarunkowaniach prawnych można rozważyć szersze współdziałanie w podmiotami non-profit w zakresie partnerstwa publiczno-społecznego włącznie z odważniejszym zlecaniem tym podmiotom zadań publicznych.

5. MISJA I CELE STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY I MIASTA LWÓWEK ŚLĄSKI

5.1. Misja

W okresie programowania strategicznego na lata 2007-2015, wyniku konsultacji z ekspertami, została opracowana misja dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, Gminy i Miasta Lwówek Śląski, którą według opinii zespołu roboczego, należy realizować w kolejnych okresach programowania, w celu zachowania spójności działań na lata 2016-2023. Stąd misja dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, Gminy i Miasta Lwówek Śląski brzmi:

MISJA

Gmina i Miasto Lwówek Śląski wykorzystując możliwości prawne, bazę lokalową, środki finansowe własne i zewnętrzne oraz lokalny potencjał społeczny, przy współpracy z innymi samorządami, organizacjami pozarządowymi, związkami wyznaniowym i innymi podmiotami realizującymi zadania społeczne, dąży do:

- pełnej integracji społecznej, podniesienia jakości życia mieszkańców i poziomu lokalnego kapitału ludzkiego,**
- eliminacji zjawisk społecznie niepożądanych takich jak: bezrobocie, wykluczenie społeczne, patologie, uzależnienia, obojętność i apatia społeczna.**

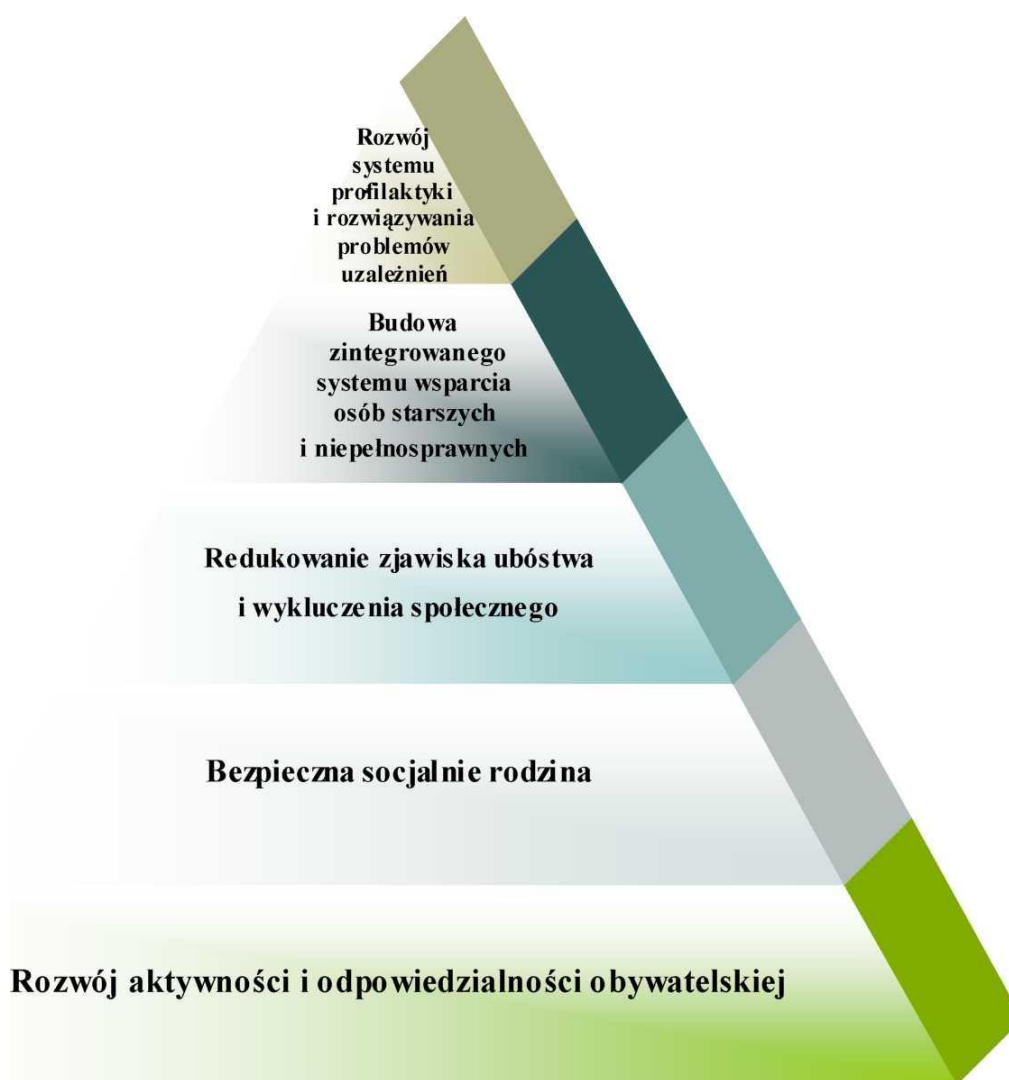
Powyższa misja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wpisuje się w misję *STRATEGII ROZWOJU GMINY I MIASTA LWÓWEK ŚLĄSKI NA LATA 2016-2023*, która przyjmuje brzmienie:

Gmina i Miasto Lwówek Śląski jest gminą ludzi aktywnych i dobrze wykształconych potrafiących wykorzystać atuty:

- położenia geograficznego i walorów krajobrazowych,***
- bogactwa dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego,***
 - bogactwa zasobów naturalnych,***
- sąsiedztwa i przynależności do Unii Europejskiej dla zrównoważonego rozwoju społecznego i gospodarczego zapewniającego wzrost jakości życia jej mieszkańców.***

Związek misji z celami strategicznymi przedstawiono w formie diagramu ostrosłupowego, uzależniając położenie poszczególnych celów strategicznych od liczby mieszkańców miasta, w stosunku do których adresowane będą cele operacyjne i kierunki działań zawarte w części programowej strategii.

Rysunek 25. Diagram ważności celów strategicznych

Źródło: opracowanie własne

5.2. Cele strategiczne, operacyjne i kierunki działań

Cel strategiczny nr 1 dotyczący rozwoju aktywności i odpowiedzialności obywatelskiej obejmuje zdecydowaną większość mieszkańców, dlatego stanowi podstawę ostrosłupa, kolejne cele, oczywiście są nie mniej ważne, ale za każdym razem obejmują one wybrane - nieco mniejsze - grupy społeczne. Należy przyjąć, że zestawienie ma charakter wyłącznie poglądowy. W praktyce wybrane rodziny i mieszkańcy będą mogli być obejmowani realizacją programów i projektów z dwóch, a nawet trzech celów strategicznych w zależności od pojawiających się problemów społecznych.

Cele strategiczne Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wpisują się w cele Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Lwówek Śląski Na Lata 2016-2023 - OBSZAR I
ZAPEWNIENIE WYSOKIEJ JAKOŚCI USŁUG SPOŁECZNYCH DLA MIESZKAŃCÓW.

4.1.1 Cel operacyjny: Tworzenie nowoczesnego środowiska edukacyjnego.

Przedsięwzięcie : 4.1.1.6 Zapewnienie bezpieczeństwa i przyjaznej atmosfery w placówkach oświatowych, między innymi poprzez realizację programów Bezpieczna szkoła i „Bezpieczna+”.

Przedsięwzięcie 4.1.1.7 Organizowanie szkoleń i kursów skierowanych do osób 50+ w zakresie języków obcych oraz ICT.

4.1.2 Cel operacyjny: Poprawa ochrony zdrowia.

Przedsięwzięcie 4.1.2.3 Wspieranie edukacji prozdrowotnej i przeciwdziałanie uzależnieniom – organizacja prelekcji, pogadanek, kampanii informacyjnych.

4.1.3 Cel operacyjny: Dostosowanie pomocy społecznej do istniejących potrzeb, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i promocja zatrudnienia

Przedsięwzięcie 4.1.3.1 Inicjowanie i wspieranie działań zabezpieczających potrzeby socjalne mieszkańców Gminy, w tym rozwój usług opiekuńczych i terapeutycznych skierowanych do rodzin zagrożonych patologią, osób starszych i niepełnosprawnych oraz niezaradnych życiowo.

Przedsięwzięcie 4.1.3.2 Wsparcie organizacyjne i instytucjonalne dla podmiotów świadczących usługi w zakresie opieki domowej świadczonej na rzecz osób niesamodzielnych

Przedsięwzięcie 4.1.3.5 Wdrażanie programów aktywizujących osoby bezrobotne i podopiecznych MGOPS:

- organizacja prac społecznie użytecznych,

- organizacja robót publicznych,
- organizacja programów specjalnych,
- organizacja szkoleń i kursów podnoszących kwalifikacje zawodowe,
- organizacja poradnictwa zawodowego,
- utworzenie Centrum Integracji Społecznej,
- wdrożenie Programu Aktywizacja i Integracja (PAI)
- organizacja staży dla absolwentów i osób długotrwale bezrobotnych.

Bazując na zdiagnozowanych problemach w obszarze Gminy przyjęto następujące cele strategiczne w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów społecznych:

CEL STRATEGICZNY 1. ROZWÓJ AKTYWNOŚCI I ODPOWIEDZIALNOŚCI OBYWATELSKIEJ

Cel jest odpowiedzią na następujący problem: Zgodnie z zasadą pomocniczości system polityki i pomocy społecznej powinien uzupełniać i wspomagać naturalną strukturę społeczną w samoorganizacji i kompensowaniu podstawowych potrzeb.

Cele operacyjne:

- I. Profesjonalizacja pomocy społecznej.
- II. Rozszerzanie współpracy pomiędzy grupami społecznymi i organizacjami pozarządowymi a instytucjami rządowymi i samorządowymi.

Wskaźniki:

1. Liczba kursów/szkoleń podnoszących kwalifikacje, w których uczestniczą pracownicy pomocy społecznej,

2. Liczba projektów, akcji społecznych, MGOPS w partnerstwie z grupami społecznymi lub organizacjami pozarządowymi

Kierunki działań do celu operacyjnego 1:

- I. Systematyczna diagnoza i monitoring istniejących problemów społecznych.
- II. Systematyczne wzmocnianie kadr Miejsko Gminnego Ośrodka Pomocy

Spółecznej w Lwówku Śląskim poprzez doksztalcanie i utrzymanie odpowiedniej liczby pracowników socjalnych.

III. Doskonalenie systemu informacyjnego o możliwościach udzielania pomocy społecznej i wsparcia mieszkańcom miasta, m.in. przez Internet.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2:

- I. Wspomaganie inicjatyw społecznych i inspirowanie rozwoju idei samopomocy.
- II. Realizacja zadań dotyczących rozwiązywania problemów społecznych w Gminie i Mieście Lwówek Śląski w jak najszerszym zakresie przez organizacje społeczne, kościół katolicki, fundacje, stowarzyszenia, pracodawców, osoby fizyczne i prywatne.
- III. Wspieranie organizacyjne i lokalowe powstających i istniejących organizacji pozarządowych oraz świadczenie poradnictwa dla organizacji pozarządowych w zakresie pozyskiwania grantów i dotacji, środków finansowych z innych źródeł niż samorządowe.
- IV. Współdziałanie z lokalnymi mediami w zakresie promocji społeczeństwa obywatelskiego.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada Miejska w Lwówku Śląskim, jednostki organizacyjne gminy, w tym MGOPS Lwówek Śląski.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, unijnych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

CEL STRATEGICZNY 2.

BEZPIECZNA SOCJALNIE RODZINA

Cel jest odpowiedzią na problem dysfunkcji opiekuńczo-wychowawcze w rodzinach.

Cele operacyjne:

- I. Pomoc osobom i rodzinom, u których stwierdzono bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.
- II. Wzmacnianie pozycji dziecka w środowisku lokalnym, w szczególności dziecka niepełnosprawnego.

Wskaźniki realizacji celu:

1.*Liczba wydanych decyzji osobom, u których stwierdzono bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.*

2.*Liczba wypłaconych pomocy w ramach programu „500+”.*

3.*Liczba opracowanych projektów socjalnych związanych z wsparciem rodziny*

Kierunki działań do celu operacyjnego 1:

- I. Zintensyfikowanie i rozwój pracy socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci ze środowisk niewydolnych wychowawczo.
- II. Pomoc materialna dla rodzin pozostających w trudnej sytuacji ekonomicznej realizowana przez Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej z systemu pomocy społecznej i świadczeń rodzinnych, w tym wykorzystanie programu „500+”.
- III. Systematyczna współpraca z wymiarem sprawiedliwości właściwym ze względu na położenie Miasta Lwówek Śląski, w szczególności sądem rodzinnym oraz kuratorami sądowymi dla dzieci i młodzieży.
- IV. Opracowanie i realizacja projektów socjalnych związanych z wsparciem rodziny
- V. Opracowanie Gminnego Program Wspierania Rodziny w Gminie w Lwówek Śl.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2:

- I. Współuczestnictwo w kampaniach medialnych i informacyjnych organizowanych przez inne podmioty pomocy społecznej (PCPR, ROPS, inne).
- II. Systematyczne współdziałanie Miejsko Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lwówku z placówkami oświatowymi w celu bieżącej analizy sytuacji dzieci i młodzieży uczęszczającej do szkół, a w szczególności przeciwdziałanie pojawiającym się patologiom.
- III. Kontynuowanie dożywiania dzieci i młodzieży z rodzin ubogich, zagrożonych wykluczeniem społecznym i marginalizacją.
- IV. Rozwój pomocy socjoterapeutycznej poprzez rozwój sieci świetlic środowiskowych i socjoterapeutycznych.
- V. Zapewnienie dzieciom i młodzieży szerszego dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego), m.in. poprzez zwiększenie liczby zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych (koła zainteresowań, turnieje sportowe, festyny rodzinne, wycieczki, zwiększenie dostępności biblioteki) przy wykorzystaniu bazy lokalowej placówek szkolnych oraz zaplecza sportowego miasta.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada Miejska w Lwówku Śl. i Urząd Gminy i Miasta, jednostki organizacyjne gminy, w tym MGOPS Lwówek Śląski oraz placówki oświatowe.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, unijnych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

.

CEL STRATEGICZNY 3. REDUKOWANIE ZJAWISKA UBÓSTWA I WYKLUCZENIA SPOŁECZNEGO

Cel odpowiada na następujący problem: pogłębiający się obszar ubóstwa stwarza zagrożenie dla poprawnie funkcjonującej wspólnoty lokalnej, przyczyniając się do rozwoju patologii społecznych.

Cele operacyjne:

1. Aktywizacja Grup Zagrożonych Wykluczeniem Społecznym
2. Tworzenie systemu wsparcia dla osób bezrobotnych w celu ich aktywizowania
3. Wsparcie i aktywizacja osób bezdomnych

Wskaźniki:

- 1.Liczba wydanych decyzji o przyznanej pomocy rzeczowej i finansowej*
- 2.Liczba podjętych działań w porozumieniu z Urzędem Pracy*
- 3.Liczba projektów na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu w partnerstwie z organizacjami pozarządowymi*
- 4.Liczba osób opuszczających zakłady karne, którym udzielono pomocy*
- 5.Liczba klientów MGOPS, która brała udział w projektach aktywizacji społeczno-zawodowej*

Kierunki działań do celu operacyjnego 1:

- I. Dążenie do zwiększenia zakresu usług dla osób wykluczonych społecznie w celu ich reintegracji społecznej i zawodowej,
- II. Zmniejszanie skutków ubóstwa poprzez systematyczną pomoc rzeczową i finansową realizowaną przez MOPS i współpracujące z nim organizacje pozarządowe,
- III. Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie rozwoju aktywnych narzędzi rynku pracy, np. robót publicznych, prac interwencyjnych, zatrudnienia wspieranego i socjalnego, prac społecznie użytecznych,
- IV. Aktywna współpraca z organizacjami pozarządowymi, działającymi w obszarze i na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu
- V. Wsparcie i aktywizacja osób opuszczających zakłady karne,

Kierunki działań do celu operacyjnego 2:

- I. Rozwijanie stałej współpracy samorządu, organizacji pozarządowych i Powiatowego Urzędu Pracy w zakresie monitorowania zjawiska bezrobocia,
- II. Objęcie szczególną pomocą osób długotrwale bezrobotnych (poradnictwo, zapoznanie z aktywnymi technikami poszukiwania pracy, m.in. w ramach Klubu Integracji Społecznej, Centrum Integracji Społecznej),
- III. Tworzenie sprzyjającego klimatu dla potencjalnych inwestorów, tworzących nowe miejsca pracy,
- IV. Współudział w programach realizowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego,
- V. Bieżący monitoring ofert programowych i ewentualne opracowanie projektów mających na celu rozwiązywanie problemu bezrobocia, w szczególności wśród kobiet i osób długotrwale bezrobotnych,
- VI. Wsparcie osób bezrobotnych w zmianie kwalifikacji, kształceniu, w szczególności poprzez zapewnienie dostępu do odpowiednich źródeł informacji,
- VII. Intensyfikacja działań mających na celu reintegrację zawodową i społeczną osób bezrobotnych, m.in. przez stworzenie i wsparcie tworzenia Klubów i Centrów Integracji Społecznej, rozwój wolontariatu.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada Miejska w Lwówku Śl. i Urząd Gminy i Miasta, jednostki organizacyjne gminy, w tym jednostki pomocy społecznej.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, unijnych programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

CEL STRATEGICZNY 4.

BUDOWA ZINTEGROWANEGO SYSTEMU WSPARCIA OSÓB STARSZYCH I NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Problem na, który odpowiada cel: Na terenie Miasta i Gminy Lwówek Śląski zwiększa się liczba osób w wieku poprodukcyjnym. Wraz ze starzeniem się mieszkańców nasilają się problemy zdrowotne i zwiększa się liczba osób niepełnosprawnych. Z perspektywy systemu zabezpieczenia społecznego jest to o tyle ważne, że wymaga dostosowania do potrzeb tych grup odpowiedniej sfery usług wzmacniających i wspierających.

Cele operacyjne:

1. Usprawnianie osób starszych i niepełnosprawnych.
2. Podejmowanie działań zmierzających do ograniczenia skutków niepełnosprawności.
3. Aktywizacja osób upośledzonych psychicznie.

Wskaźniki:

1. *Liczba pracowników (opiekunki), podnoszących kwalifikacje*
2. *Liczba zrealizowanych projektów lub akcji, na rzecz integracji społecznej, partycypacji osób starszych i niepełnosprawnych w życiu społecznym w partnerstwie z organizacjami pozarządowymi lub społecznymi,*
3. *Liczba decyzji MGOPS dotycząca udzielenia pomocy osobom w podeszłym wieku, samotnych i niepełnosprawnych.*

Kierunki działań do celów operacyjnych 1-3:

- I. Systematyczny monitoring i analiza potrzeb mieszkańców będących w wieku poprodukcyjnym oraz niepełnosprawnych.
- II. Rozwój pracy socjalnej i działań na rzecz integracji społecznej i partycypacji osób starszych i niepełnosprawnych w życiu społecznym, m.in. poprzez opracowywanie

projektów socjalnych promujących integrację społeczną.

- III. Wsparcie materialne dla osób w podeszłym wieku, samotnych i niepełnosprawnych.
- IV. Rozwijanie aktywnych form spędzania czasu wolnego przez osoby starsze i niepełnosprawne.
- V. Współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych i Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie:
 - likwidacji barier architektonicznych, w szczególności w obiektach użyteczności publicznej,
 - aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych (m.in. poprzez współpracę z warsztatami terapii zajęciowej).
- VI. Wspieranie i rozszerzanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych.
- VII. Budowa projektów socjalnych mających na celu efektywniejsze wykorzystanie sprzętu rehabilitacyjnego w środowisku lokalnym.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada Miejska w Lwówku Śl. i Urząd Gminy i Miasta, jednostki organizacyjne gminy, w tym jednostki pomocy społecznej.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, unijnych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

CEL STRATEGICZNY 5. ROZWÓJ ZINTEGROWANEGO SYSTEMU PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ I PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE

Problem, na który odpowiada cel: Uzależnienie, przede wszystkim od alkoholu, jest problemem społecznym, który przyczynia się do powstawania szeregu negatywnych zjawisk, skutecznie ograniczających wydolność rodzin nimi dotkniętych.

Cele operacyjne:

- 1) Wzmacnianie i rozbudowa zintegrowanego systemu rozwiązywania problemów uzależnień,
- 2) Zmniejszanie rozmiarów problemów, które aktualnie występują, m.in. przeciwdziałanie przemocy domowej.
- 3) Zwiększenie zasobów niezbędnych do radzenia sobie z problemami już istniejącymi.

Wskaźniki:

1. Liczba raportów dotycząca monitorowania problemów uzależnień

2. Liczba akcji społecznych mająca na celu zwiększanie świadomości społeczności lokalnej odnośnie zagrożeń wynikających ze stosowania używek

3. Liczba osób biorąca udział w grupach wsparcia

4. Liczba programów przeciwdziałania uzależnieniom oraz przemocy

Kierunki działań do celów operacyjnych 1-3:

- I. Bieżące diagnozowanie istniejących problemów w zakresie uzależnień
- II. Zintensyfikowanie stosownych form profilaktyki alkoholowej i narkotykowej kierowanej w szczególności do dzieci i młodzieży.
- III. Zwiększanie świadomości społeczności lokalnej (ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży) odnośnie zagrożeń wynikających ze stosowania używek.
- IV. Prowadzenie edukacji eliminującej czynniki zagrażające prawidłowemu funkcjonowaniu społecznemu i psychologicznemu - promowanie zdrowego stylu życia, szczególnie wśród dzieci i młodzieży.

-
- V. Zwiększenie skuteczności i dostępności leczenia i terapii osobom uzależnionym i współuzależnionym poprzez wspieranie grupy AA.
 - VI. Opracowanie i realizacja programu przeciwdziałania narkomanii.
 - VII. Przeciwdziałanie przemocy domowej - opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej.
 - VIII. Podejmowanie rozwiązań pozwalających na obejmowanie kompleksową pomocą całej rodziny dotkniętej problemami uzależnień
 - IX. Upowszechnianie pracy interdyscyplinarnej instytucji i służb.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada Miejska w Lwówku Śl. i Urząd Gminy i Miasta, jednostki samorządowe, w tym jednostki pomocy społecznej, placówki oświatowe, Miejska Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, unijnych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

6. Monitoring i zarządzanie procesem realizacji strategii

6.1. Wskaźniki monitoringu

Monitoring i ewaluacja zapisów strategicznych polegać będą na systematycznej ocenie realizowanych działań oraz modyfikacji kierunków działania w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą pojawić się poprzez zmianę regulacji prawnych czy też narastanie poszczególnych kwestii społecznych.

Podstawowym celem wyżej wymienionych działań będzie dostarczenie samorządowi gminy praktycznej wiedzy potrzebnej przy podejmowaniu decyzji dotyczących przedsięwzięć planowanych do realizacji w danym roku budżetowym.

Wdrażanie strategii monitorowane będzie na bieżąco przez realizatorów merytorycznych poszczególnych zadań. Informacja nt. realizacji strategii oraz osiągniętych efektów przygotowywana będzie przez MGOPS w Lwówku Śląskim w formie raportów rocznych. Celem skutecznego i sprawnego opracowywania raportów Kierownik MGOPS powoła zespół zadaniowy.

Raport roczny zawierać będzie również propozycje nowych rozwiązań bądź modyfikację dotychczasowych działań stosownie do zmieniających się potrzeb. Raport, zaopiniowany przez Burmistrza Gminy przedstawiany będzie Radzie Gminy w terminie do 30 kwietnia każdego roku.

Wskaźniki

W ocenie wdrażanych działań wykorzystane obok wskaźników przedstawionych przy poszczególnych kierunkach działań, dla oceny całości wdrożenia powinny być wzięte pod uwagę wskaźniki:

– **społeczne**, odzwierciedlające wartości zakładane do ich realizacji i ukierunkowujące proces rozwoju, w tym m.in.:

- dane statystyczne w obszarze dotyczącym ludności – np. przyrost naturalny, saldo migracji, dochody na 1 osobę w podstawowych typach gospodarstw domowych, liczba podopiecznych pomocy społecznej;

- w obszarze dotyczącym rynku pracy – np. udział zarejestrowanych bezrobotnych w ogólnej liczbie czynnych zawodowo, udział bezrobotnych do 30. roku życia w ogólnej liczbie bezrobotnych z podziałem na poziom i kierunek wykształcenia, liczba poszukujących pracy na jedno wolne miejsce pracy oraz te same wskaźniki w odniesieniu do osób bezrobotnych niepełnosprawnych;
- w obszarze dotyczącym edukacji i poziomu wykształcenia – np. liczba ludności z wykształceniem wyższym, liczba ludności z wykształceniem co najmniej średnim;
- wskaźniki społeczne – liczba programów i projektów socjalnych zrealizowanych w ramach poszczególnych celów strategicznych, liczba uczestników szkoleń i warsztatów, liczba osób opuszczających system pomocy społecznej, wychodzących z bezdomności, uzależnienia, liczba utworzonych mieszkań chronionych dla różnych grup potrzebujących, liczba inicjatyw społecznych w obszarze aktywizacji i integracji społecznej i zadań zleconych w tym zakresie (grupy wsparcia, rodzinne formy opieki nad dziećmi, seniorami i niepełnosprawnymi).

– **ekonomiczne:** stopień poniesionych nakładów, koszty jednostkowe uzyskania efektu, wysokość środków finansowych przeznaczonych na realizację danego projektu.

6.3. Aktualizacja strategii

W obliczu dynamicznie zmieniających się warunków społeczno-ekonomicznych oraz tendencji demograficznych niezbędne jest przyjęcie odpowiedniej procedury aktualizacji Strategii. Aktualizacja Strategii może być realizowana z wykorzystaniem metody partycypacji społecznej, czyli odbywać się podczas spotkań/spotkania warsztatowego z lokalnymi liderami i/lub społecznością lokalną. Spotkaniom takim może dodatkowo towarzyszyć badanie ankietowe społeczności Lwówka. Na spotkaniach Grupa Robocza na podstawie danych z monitoringu i ewaluacji oraz na podstawie analizy aktualnej sytuacji społeczno-gospodarczej w mieście dokona wyboru zadań priorytetowych na rok bieżący oraz w miarę potrzeb uzupełni katalog zadań niezbędnych do realizacji, a także zweryfikuje cele strategiczne i operacyjne. Ustalenie procedur regulujących proces zarządzania realizacją Strategii, monitoring, ewaluację oraz aktualizację, a także opracowanie programów operacyjnych będących uszczegółowieniem niniejszej Strategii pozwolą na skuteczną i efektywną jej realizację.

Spis tabel

Tabela 1. Ludność Lwówka Śląskiego wg płci, wg stanu na koniec 2006 r oraz 2014r.....	21
Tabela 2. Analiza przyczyn udzielanej pomocy społecznej w Lwówku Śląskim w latach 2007-2015.....	24
Tabela 3. Relatywna stopa bezrobocia w latach 2007-2014	27
Tabela 4. Mocne i słabe strony dla rozwoju społecznego Lwówka Śląskiego	30
Tabela 5. Szanse i zagrożenia dla rozwoju społecznego Lwówka Śląskiego	31
Tabela 6. Macierz wyborów strategicznych dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Lwówku Śląskim	32

Spis rysunków

Rysunek 1. Wzór matrycy kierunków strategicznych.....	18
Rysunek 2. Podział przestrzenny ludności Lwówka Śląskiego wg miejsca zamieszkania w latach 2006-2014	21
Rysunek 3. Stan ludności Lwówka Śląskiego wg wieku aktywności zawodowej w latach 2006-2014.....	22
Rysunek 4. Skala udzielanej pomocy społecznej w Lwówku Śląskim w latach 2007-2015 (liczba rodzin)	23
Rysunek 5. Przyczyny powodujące zapotrzebowanie w 2015 r. na pomoc społeczną w Lwówku Śląskim.....	25
Rysunek 6. Liczebność gospodarstw domowych zgłaszających w 2015 r. zapotrzebowanie na pomoc społeczną w Lwówku Śląskim	26
Rysunek 7. Bezrobocie rejestrowane w Lwówku Śląskim w latach 2007-2014 r.	27
Rysunek 8. Struktura respondentów ze względu na wykształcenie.	34
Rysunek 9. Struktura respondentów ze względu na stan cywilny	35
Rysunek 10. Struktura respondentów we względu na liczebność osób w gospodarstwie domowym.....	35
Rysunek 11. Odpowiedzi na pytanie o ocenę warunków życia mieszkańców w gminie.	37
Rysunek 12. Odpowiedzi na pytanie „Czy dostrzega Pan/Pani w Gminie niżej wymienione problemy społeczne?”	37
Rysunek 13. Struktura odpowiedzi na pytanie „Czy posiadany dochód Pana/Pani rodziny w pełni zabezpiecza podstawowe potrzeby rodziny”	39
Rysunek 14. Odpowiedzi na pytanie „Jakie są według Pana/Pani przyczyny popadania w ubóstwo?”	40
Rysunek 15. Z jakiego powodu zdaniem Pana/Pani osoby bezrobotne na terenie gminy pozostają bez pracy	41
Rysunek 16. Czy na terenie Gminy występuje zjawisko przemocy domowej.....	41

Rysunek 17. Z jakimi problemami społecznymi najczęściej spotykają się osoby niepełnosprawne na terenie Gminy.	42
Rysunek 18. Odpowiedzi na pytanie “Z jakimi problemami społecznymi najczęściej borykają się osoby starsze na terenie Gminy”	43
Rysunek 19. Odpowiedzi na pytanie “Jakie negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży dostrzec można najczęściej na terenie Gminy”	44
Rysunek 20. Odpowiedzi na pytanie “Jakie problemy w obszarze opieki zdrowotnej są najważniejsze na terenie Gminy.”	46
Rysunek 21. Odpowiedzi na pytanie “Jakie problemy w obszarze edukacji są najważniejsze na terenie Gminy”	48
Rysunek 22. Odpowiedzi na pytanie „Jakie problemy społeczne w obszarze sportu i kultury są najważniejsze na terenie Gminy.”	48
Rysunek 23. Odpowiedzi na pytanie „Czy słyszał(a) Pan/Pani o projektach Unijnych realizowanych na terenie Gminy”	54
Rysunek 24. Odpowiedzi na pytanie: „W przypadku realizacji projektów podnoszących kwalifikacje, chciałaby/chciałaby Pan/Pani wziąć udział w któryś z następujących zajęć”	54
Rysunek 25. Diagram ważności celów strategicznych.....	59

Załącznik nr 1. Kwestionariusz ankiety

ANKIETA

Szanowni Państwo,

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lwówku Śląskim przystąpił do opracowania aktualizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, która ma na celu zdiagnozowanie najważniejszych problemów i potrzeb społecznych naszych mieszkańców. Mamy ogromną nadzieję że przy Państwa czynnym udziale, m.in. przez wypełnienie poniższej ankiety, uda się zaplanować i wprowadzić działania w celu poprawy sytuacji naszej społeczności.

Ankieta jest anonimowa – jej wypełnienie zajmie 10 minut.

W poniższych pytaniach proszę zaznaczyć „x” tylko jedną właściwą odpowiedź.

1. Jak Ocenia Pan/Pani warunki życia mieszkańców w gminie?

bardzo dobrze	dobrze	raczej dobrze	średnio	raczej źle	źle	bardzo źle

2. Czy dostrzega Pan/Pani w Gminie niżej wymienione problemy społeczne?

Problem	Tak	Nie	Nie wiem
Ubóstwo			
Alkoholizm			
Narkomania w tym: dopalacze			
Bezrobocie			
Niepełnosprawność			
Długotrwałe choroby			
Zaniedbanie rozwoju dziecka i młodzieży			
Problemy opiekuńczo-wychowawcze			
Bezradność w sprawach prowadzenia gospodarstwa domowego			
Długotrwałe korzystanie z różnych form pomocy społecznej			
Brak poczucia bezpieczeństwa			
Ograniczony dostęp do służby zdrowia			
Niedostateczna pomoc osobom starszym			
Przemoc w rodzinie			
Brak alternatywnych form spędzania czasu wolnego			

3. Czy posiadany dochód Pana/Pani rodziny w pełni zabezpiecza podstawowe potrzeby rodziny? (proszę zaznaczyć tylko jedną właściwą odpowiedź)

☐ Tak ☐ Nie ☐ Nie wiem

4. Czy Pana/Pani rodzina korzysta ze świadczeń pomocy społecznej?

(proszę zaznaczyć tylko jedną właściwą odpowiedź)

☐ Tak ☐ Nie ☐ Nie wiem

3. Czy Państwa zdaniem na terenie Gminy jest dużo rodzin ubogich? (zaznacz właściwą odpowiedź)

- ☐ Znam wiele takich rodzin
☐ Znam nieliczne takie rodziny
☐ Nie słyszałem/am o takich rodzinach

4. Jakie są według Pana/Pani przyczyny popadania w ubóstwo? (zaznacz trzy odpowiedzi)

- ☐ Bezrobocie ☐ Uzależnienia ☐ Niepełnosprawność
☐ Niedostosowanie społeczne ☐ Dziedziczenie ubóstwa ☐ Wielodzietność
☐ Choroby ☐ Rozpad rodziny ☐ Inne.....

5. Z jakiego powodu zdaniem Pana/Pani osoby bezrobotne na terenie gminy pozostają bez pracy? (proszę zaznaczyć maksymalnie trzy odpowiedzi)

- ☐ Nie wiedzą jak zdobyć pracę
- ☐ Mają problemy z dojazdem Jest za mało miejsc pracy
- ☐ Występuje szara strefa zatrudnienia
- ☐ Legalna praca nie jest opłacalna
- ☐ Nie posiadają odpowiednich
- ☐ Nie posiadają doświadczenia lub kwalifikacji
- ☐ Inne, jakie.....

5. Jaka jest skala problemu uzależnień na terenie Gminy? (zaznacz właściwą odpowiedź)

- ☐ Wysoka ☐ Niska ☐ Średnia ☐ Trudno powiedzieć

6. Jakie są przyczyny występowania uzależnień? (proszę zaznaczyć trzy odpowiedzi)

- ☐ Bezrobocie
- ☐ Choroby
- ☐ Niepełnosprawność
- ☐ Stres
- ☐ Samotność
- ☐ Niedostosowanie społeczne
- ☐ Ubóstwo
- ☐ Rozpad rodziny
- ☐ Inne.....

7. Czy na terenie Gminy występuje zjawisko przemocy domowej?(zaznacz właściwą odpowiedź)

- ☐ Znam takie przypadki
- ☐ Nie znam takich przypadków
- ☐ Słyszałem/am o takich przypadkach

8. Jakie są przyczyny przemocy domowej? (zaznacz trzy odpowiedzi)

- ☐ Nieumiejętność radzenia sobie z problemami
- ☐ Zaburzenia psychiczne (osobowości)
- ☐ Stres
- ☐ Ubóstwo
- ☐ Uzależnienia
- ☐ Bezrobocie
- ☐ Izolacja społeczna rodziny
- ☐ Przemoc jako wzorzec przekazywany z pokolenia na pokolenie
- ☐ Inne.....

9. Z jakimi problemami społecznymi najczęściej spotykają się osoby niepełnosprawne na terenie Gminy? (zaznacz trzy odpowiedzi)

- ☐ Bariery architektoniczne
- ☐ Izolacja
- ☐ Utrudniony dostęp do usług opiekuńczych
- ☐ Brak akceptacji w środowisku lokalnym
- ☐ Utrudniony dostęp do placówek rehabilitacyjnych
- ☐ Utrudniona możliwość korzystania ze środków transportu
- ☐ Problemy psychologiczne Brak miejsc pracy dla osób o orzeczoną niepełnosprawnością
- ☐ Inne.....

10. Z jakimi problemami społecznymi najczęściej borykają się osoby starsze na terenie Gminy? (zaznacz trzy odpowiedzi)

- ☐ Ubóstwo
- ☐ Izolacja rodzinna (odrzućenie)
- ☐ Choroby
- ☐ Niezdolność do samoobsługi
- ☐ Niepełnosprawność
- ☐ Niedostosowanie społeczne

- ☐ Izolacja społeczna (samotność)
- ☐ Brak zorganizowanych form wspólnego spędzania czasu
- ☐ Inne.....

11. Jakie negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży dostrzec można najczęściej na terenie Gminy ? (zaznacz trzy odpowiedzi)

- ☐ Brak pozytywnych wzorców i autorytetów
- ☐ Zaniedbanie socjalne (niedożywienie, higiena)
- ☐ Przemoc ze strony rodziców
- ☐ Zaniedbania wychowawcze
- ☐ Alkohol i papierosy
- ☐ Bezproduktywne spędzanie wolnego czasu
- ☐ Narkotyki
- ☐ Chuligaństwo i przestępczość
- ☐ Brak zorganizowanych form spędzania wolnego czasu
- ☐ Demoralizacja
- ☐ Inne.....

12. Jakie problemy w obszarze opieki zdrowotnej są najważniejsze na terenie Gminy? (zaznacz dwie odpowiedzi)

- ☐ Długi okres oczekiwania na usługi medyczne
- ☐ Ograniczona liczba wizyt domowych lekarza u osób przewlekle chorych i niepełnosprawnych
- ☐ Mała liczba lekarzy specjalistów
- ☐ Długi okres oczekiwania na pielęgniarską opiekę długoterminową domową
- ☐ Inne.....

13. Jakie problemy w obszarze edukacji są najważniejsze na terenie Gminy?(zaznacz dwie odpowiedzi)

- ☐ Zbyt mała liczba placówek wychowania przedszkolnego
- ☐ Niedostateczne wsparcie psychologiczno - pedagogiczne
- ☐ Brak wykorzystania bazy szkolnej w czasie wolnym od nauki
- ☐ Niewystarczająca ilość zajęć pozalekcyjnych
- ☐ Inne.....

14. Jakie problemy społeczne w obszarze sportu i kultury są najważniejsze na terenie Gminy? (zaznacz dwie odpowiedzi)

- ☐ Zbyt mało imprez i wydarzeń środowiskowych
- ☐ Niewykorzystany potencjał uzdolnionej i utalentowanej młodzieży
- ☐ Nie w pełni wykorzystany potencjał historii i kultury regionu
- ☐ Brak świetlic wiejskich
- ☐ Inne.....

15. Czy słyszał(a) Pan/Pani o projektach Unijnych realizowanych na terenie Gminy?

- ☐ Tak ☐ Nie

16. Czy brał (a) Pan/Pani udział w takim projekcie (szkolenia, kursy, staże, doradztwo, terapia)?

- ☐ Tak ☐ Nie

17. Jeśli tak, to w jakich zajęciach?

18. Jeśli tak, to czy zajęcia spełniły Pana/Pani oczekiwania?

- ☐ Tak ☐ Nie ☐ Nie wiem

19. W przypadku realizacji projektów podnoszących kwalifikacje, chciałaby/chciałaby Pan/Pani wziąć udział w któryś z następujących zajęć:

- ☐ Doradztwo zawodowe

-
- ☐ Pomoc psychologiczna
 - ☐ Staże zawodowe
 - ☐ Kursy podnoszące kwalifikacje
 - ☐ Inne, jakie?

METRYCZKA: proszę zaznaczyć właściwą odpowiedź „x”

Płeć

- ☐ Kobieta ☐ Mężczyzna

Wiek

- ☐ 18-24
☐ 25-50
☐ powyżej 50

Wykształcenie

- ☐ Niepełne podstawowe
☐ Podstawowe
☐ Gimnazjalne
☐ Zasadnicze zawodowe
☐ Średnie
☐ Wyższe

Stan cywilny

- ☐ Panna/kawaler
☐ Zamężny/ żonaty
☐ Rozwiedziony/rozwiedziona
☐ Wdowa/wdowiec

Liczba osób składających się na Pani/Pana gospodarstwa domowe

- ☐ Jedna
☐ Dwie
☐ Trzy
☐ Cztery
☐ Pięć
☐ Sześć i więcej

BARDZO DZIĘKUJEMY ZA WYPEŁNIENIE ANKIETY.